

FREDENSBORG
KOMMUNE

Kvalitetsrapport 2022

For dagtilbudsområdet

Center for Skole og Dagtilbud

Indhold

Indhold	3
Forord.....	5
Indledning	6
Oversigt over dagtilbudsområdet	7
Anvendelse af kvalitetsrapport for dagtilbudsområdet.....	8
Kapitel 1: De overordnede indsatsområder, udviklingstendenser og resultater	9
Kapitel 2: Pædagogisk tilsyn	16
Kapitel 3: Normering og personalesammensætning	18
Kapitel 4: Kapacitet i dagtilbud	22
Kapitel 5: Forældresamarbejde og overgange	25
Kapitel 6: Skoleudsættelser	28
Kapitel 7: Samarbejde på tværs	30
Kapitel 8: Refleksion, systematik og faglig ledelse tæt på praksis	32
Kapitel 9: Den styrkede pædagogiske læreplan i praksis	37
Kapitel 10: Ledelsens vurdering	45
Kapitel 11: Administrationens vurdering og anbefalinger	61

Forord

Kære læser

I Fredensborg Kommune har vi en ambition om at give alle børn de bedste muligheder for at klare sig godt i livet. Det opnår vi blandt andet ved at sikre dagtilbud af høj kvalitet.

Dagtilbuddene skal tilbyde børnene pædagogiske læringsmiljøer med fokus på børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det kræver gode normeringer og pædagogisk personale, som er klædt på til at løfte opgaven, samt ledere som er helt tæt på den daglige pædagogiske praksis.

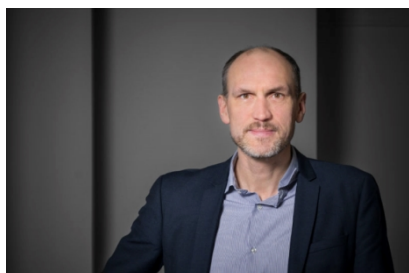
Alle kommunale, pulje- og selvejende dagtilbud deltager derfor i et to årigt kompetenceforløb, som sikrer, at det pædagogiske personale arbejder kvalificeret med elementerne i den styrkede pædagogiske læreplan. Parallelt hermed arbejder de daglige ledere med faglig ledelse tæt på, så de løbende kan hjælpe med at justere og udvikle praksis. Det skal udfoldes i en kultur, hvor der er rum for faglig udfoldelse, og hvor vi åbent kan tale om og udfordre hinanden på den faglige praksis.

De årlige pædagogiske tilsyn fører kontrol med, at dagtilbuddene praktiseres efter gældende lovgivning, ligesom tilsynene understøtter kvalitetsudvikling og fremmer den kultur vi ønsker.

Kvalitetsrapporten har til formål at belyse, hvordan dagtilbuddene arbejder med elementerne i den styrkede pædagogiske læreplan samt at præsentere både de mange gode resultater og de aktuelle udfordringer.

Vi håber, at rapporten vil blive brugt i dagtilbuddene til at spejle resultater og løbende udvikle det pædagogiske arbejde. Samt at borgere, forældre og andre interesserede kan danne sig et billede af, hvordan der arbejdes systematisk og kvalificeret med de pædagogiske miljøer i Fredensborg Kommune.

Rigtig god læselyst!

Mads Toftegaard Madsen

Direktør

Marianne Ingeholm Larsen

Centerchef for Skole og Dagtilbud

Indledning

I Danmark skal alle dagtilbud arbejde ud fra Den styrkede pædagogiske læreplan. Den blev vedtaget i Folketinget i 2018, og skulle være fuldt implementeret i dagtilbuddene i 2020. Fredensborg Kommune har derfor tilrettelagt et ambitiøst kompetenceudviklingsforløb for alle medarbejdere på dagtilbudsområdet, og samtidig stilles der krav til, at de daglige ledere bedriver faglig ledelse tæt på den pædagogiske opgave. Ved at lederne observerer den daglige praksis, yder sparring og vejledning, understøttes det pædagogiske personale i at etablere udviklende pædagogiske læringsmiljøer over hele dagen.

I den styrkede pædagogiske læreplan skal legen være grundlæggende, og det pædagogiske arbejde skal tage udgangspunkt i et børneperspektiv, uanset om der er tale om hverdagssituationer, børneinitierede aktiviteter eller voksenplanlagte forløb. Dagtilbuddene skal ligeledes fremme børnenes dannelse. Her refereres til en dybere form for læring, hvor barnet som aktiv deltager forankrer viden og værdier i egen personlighed som rettesnor for at orientere sig og handle i en global verden som et hensynsfuldt, kritisk og demokratisk menneske. Der stilles krav til, at dagtilbuddene samarbejder med forældrene om at understøtte børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, et omsorgsfuldt børnemiljø, børnene skal have indflydelse og medbestemmelse i dagtilbuddene og endelig skal dagtilbuddene, i samarbejde med forældrene sikre gode, trygge og sammenhængende overgange fra hjem til dagtilbud og fra dagtilbud til SFO og skole.

De grundlæggende elementer i den styrkede pædagogiske læreplan er indeholdt i målsætningerne i Fredensborg Kommunes Børn- og Ungepolitik: Om innovative læringsmiljøer, sammenhænge og overgange, tryghed, demokrati og udviklende fællesskaber, som skal fremme det gode børnemiljø i kommunens dagtilbud og sikre, at alle børn får mulighed for at opleve den overordnede vision om at: *”Det er sejt at blive dygtig”*.

Sammenfattende skal den styrkede pædagogiske læreplan og kommunens Børne- og ungepolitik vise retning for de strategier og handlinger, som udformes og realiseres i hverdagens arbejde med børn i Fredensborg Kommune.

Oversigt over dagtilbudsområdet

I Fredensborg Kommune er dagtilbudsområdet organiseret med fire kommunale områdeinstitutioner, én i hvert bysamfund. Herudover er der tre selvejende institutioner, en puljeinstitution samt en række private institutioner og pasningsordninger i de forskellige bysamfund.

Kvalitetsrapporten omhandler de kommunale områdeinstitutioner, de selvejende institutioner (omtalt som det selvejende netværk) og puljeinstitutionen.

Nivå:

Områdeinstitution Børnehusene Nivå består af fire integrerede institutioner/huse samt en dagplejer: Solstrålen, Mariehønen, Polarstjernen og Påfuglen. Derudover er der to selvejende institutioner: Nivågaard Børnehave og den integrerede institution Smedegårdens Børnehus samt tre private pasningsordninger.

Fredensborg:

Områdeinstitution Børnehusene Fredensborg består af tre integrerede institutioner Lundely Børnehus, Østervejs Børnehus og Dr. Louises Børnehus, vuggestuen Paddehatten, Naturbørnehaven Troldehøj, samt otte dagplejere. Derudover er der én selvejende institution: Børnehuset Kastaniegården, én puljeinstitution: Skovbørnehaven Skovlyset, to private institutioner: Børnehaven Friheden og Skovbørnehaven Krudthus samt fire private pasningsordninger.

Humblebæk:

Områdeinstitution Børnehusene Humlebæk består af fem integrerede institutioner/huse: Børnehuset Frugthaven, Børnehuset Søstjernen, Børnehuset Sletten, Børnehuset Solvangen, Børnehuset Firkløveren samt en dagplejer. Derudover er der to private børnehaver: Skovbørnehaven Livet og Rudolf Steiner Børnehaven samt to private pasningsordninger med institutionslignende karakter og en privat pasningsordning.

Kokkedal:

Områdeinstitution Børnehusene Kokkedal består af tre integrerede institutioner/huse: Ådalen, Fasangården og Græstedgaard. Én børnehave: Børneengen, to vuggestuer: Blomsterengen og Troldeengen, samt fem dagplejere. Derudover er der to integrerede privatinstitutioner: Jellerød Børnegård og Bøgegården samt en privat pasningsordning og to private pasningsordninger med institutionslignende karakter.

Anvendelse af kvalitetsrapport for dagtilbudsområdet

Kvalitetsrapporten præsenterer og analyserer de data, som løbende og systematisk indsamles fra sprogvurderinger, skoleudsættelser og de pædagogiske tilsyn. Kvalitetsrapporten giver et samlet billede af udviklingen og de konkrete udfordringer, som kommunen står overfor indenfor dagtilbudsområdet.

Rapporten har til formål at give politikere, forældre og øvrige interessenter indblik i, hvordan dagtilbuddene er organiseret, og hvordan arbejdet med at understøtte børns trivsel, læring, udvikling og dannelse praktiseres.

Endelig giver rapporten områdeledere, daglige ledere og det pædagogiske personale mulighed for at spejle egen praksis i den pædagogiske udvikling i det enkelte bysamfund, såvel som på det kommunale plan. Rapporten skal ligeledes give grundlag for at kvalificere analyser og tiltag, som kan bidrage til at understøtte det fremadrettede arbejde.

Læsevejledning

Rapporten indledes med et overblik over dagtilbuddene i de forskellige bysamfund.

Kapitel 1 er en beskrivelse af de overordnede indsatsområder, udviklingstendenser og resultater.

Kapitel 2 er en introduktion til pædagogisk tilsyn på dagtilbudsområdet. Her beskrives den nye lovgivning, som træder i kraft pr. 1. januar 2022, og det tilsynskoncept der anvendes.

Kapitel 3 er en beskrivelse af normering og personalesammensætning.

Kapitel 4 beskriver kapacitet i dagtilbud.

Kapitel 5 beskriver forældresamarbejde og de overgange, som barnet og familien møder fra hjem til dagtilbud, og fra dagtilbud til skole.

Kapitel 6 giver et overblik i antallet af skoleudsættelser de seneste år.

Kapitel 7 beskriver, hvordan der samarbejdes på tværs af centre og enheder for at skabe de bedste løsninger for barnet og dets familie.

Kapitel 8 beskriver, hvordan dagtilbuddene arbejder med refleksion, metodisk systematik og ledelse tæt på praksis.

Kapitel 9 beskriver, hvordan dagtilbuddene arbejder med den styrkede pædagogiske læreplan.

Kapitel 10 beskriver ledernes egne vurderinger af institutionens pædagogiske arbejde, samt hvad de ønsker at sætte fokus på fremadrettet.

Kapitel 11 afrunder rapporten med administrationens vurderinger og anbefalinger til pulje-, selvejende og områdeinstitutioner, som er udarbejdet på baggrund af de pædagogiske tilsyn i efteråret 2021.

Rapporten vil løbende indeholde case historier fra dagtilbuddene, som illustrerer, hvordan dagtilbuddene konkret arbejder med elementerne i den styrkede pædagogiske læreplan.

KAPITEL 1

De overordnede indsatsområder, udviklingstendenser og resultater

I dette kapitel ser vi nærmere på de forskellige indsatser, som er iværksat på dagtilbudsområdet, og hvad det konkret betyder for hverdagen i dagtilbuddet.

Styrket sprogarbejde

På dagtilbudsområdet i Fredensborg Kommune er sprog et særligt indsatsområde.

Forskning viser, at de sprogerfaringer og -færdigheder, som børn udvikler i den tidlige barndom, har afgørende betydning for, om de klarer sig godt hele vejen op gennem uddannelsessystemet. Det er derfor politisk besluttet, at alle 2-, 3-, 4- og 5-årige børn sprogvurderes uanset, om de går i dagtilbud eller passes hjemme. Formålet er at skabe de bedste betingelser for at understøtte barnets sproglige udvikling sammen med barnets forældre.

I 2021 blev det forebyggende sprogpædagogiske redskab 'Sprogtrappen' som børnesprogsforsker og ph.d., Pia Thomsen har udviklet, implementeret i alle 0-3 års dagtilbud i kommunen. Sprogtrappen anvendes til at understøtte det pædagogiske personales arbejde med børns tidlige sprogudvikling ved systematisk at følge det enkelte barns udvikling over tid på baggrund af de observationer, der gøres i hverdagen. Det er de medarbejdere, som er tæt på barnet i dagligdagen (fx personalet på barnets stue), som skal sprogvurdere med tæt sparring/vejledning fra områdeinstitutionens sprogvejleder.

Det pædagogiske personale, der anvender Sprogtrappen, oplever, at de opnår større kendskab til barnets sproglige udvikling, og hvordan de kan understøtte hvert enkelt barn på baggrund af sprogtrappevurderingerne. Endelig oplever det pædagogiske personale, at de får et mere helhedsorienteret blik på det enkelte barn på baggrund af en sprogtrappevurdering frem for den nationale sprogvurdering, der anvendes for nuværende til de 3-6 årige. I 2022 implementeres redskabet derfor i alle 3-6 års dagtilbud og erstatter den nuværende nationale sprogvurdering.

Endelig er den nærværende samtale mellem børn og voksne helt central som sprogunderstøttende praksis og derfor også omdrejningspunktet i det temabaserede arbejde med bøgerne i kommunens bogkanon: 'Sproggaven'.

Sproggaven øger børns sproglige udvikling

I 2016 igangsattes 'Projekt Sproggaven' for yderligere at styrke sprogarbejdet og dermed understøtte 0-5 årige børns udvikling af sprogfærdigheder og literacy kompetencer. Formålet med sproggaven er at udvikle, kvalificere og systematisere daginstitutionernes arbejde med sprog og sprogunderstøttende aktiviteter.

Et af elementerne er en dialogisk læsemetode, som skal styrke børns ordforrådstilegnelse. Metoden har vist sig effektiv over for alle børn uanset socioøkonomisk baggrund. Derudover kan dialogisk læsning anvendes fra en meget tidlig alder, da den udviklingsmæssigt er passende til børn i alderen 2-6 årige børn.

Sproggaven er udviklet i samarbejde med Nationalt Viden Center for Læsning (NVL) for at fremme, kvalificere og systematisere brugen af metoden 'udvidet dialogisk læsning'. Det udvidede aspekt i metoden består i forskellige dialogiske aktiviteter og lege, hvor børnene er aktivt deltagende, og hvor børnenes erfaringer, perspektiver og bidrag inddrages.

Resultaterne af den intensive og systematiske sprogindsats, som er kendetegnet for sproggaven, ses i resultaterne af sprogvurderingerne, som gennemføres i starten af 0. klasse.

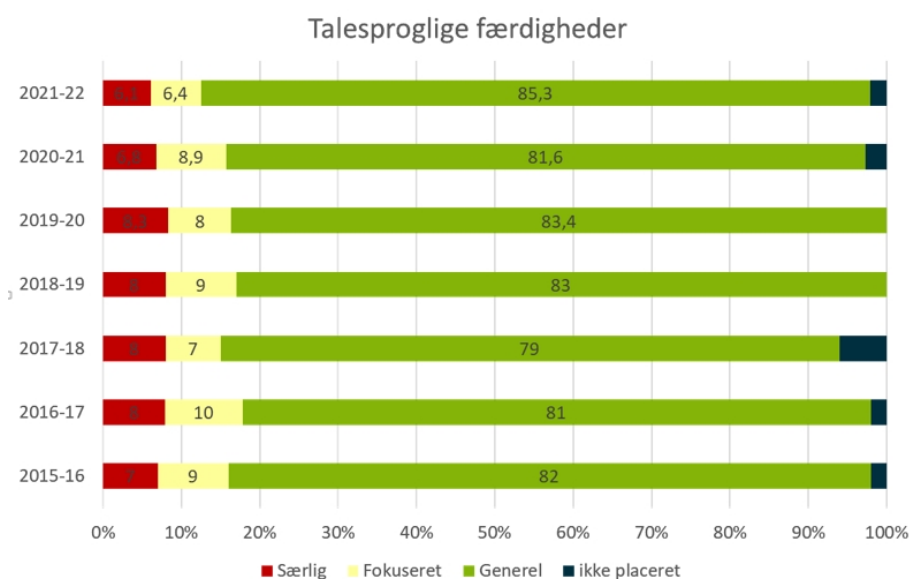
Ser man på udviklingen i sprogvurderingerne i 0. klasse gennem de sidste tre år, er der en betydelig vækst i antal børn der ligger inden for området 'Generel indsats'. Det betyder, at børnene har et normalt godt sprogberedskab. Denne gruppe børn har i de seneste 4 år arbejdet systematisk med sproggaven i deres dagtilbud.

Sprogvurderingen indeholder opgaver til vurdering af lytteforståelse, ordkendskab, bogstavkendskab og fonemopmærksomhed (sproglyd).

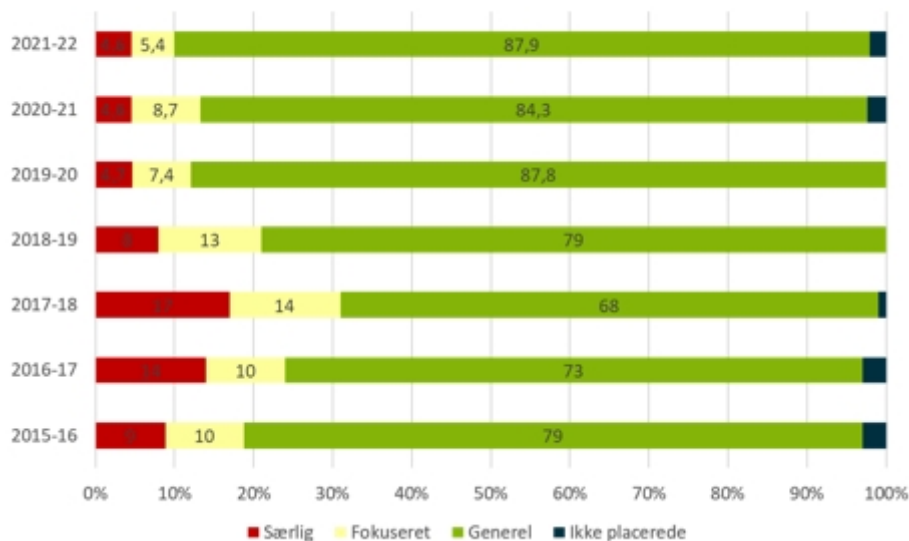

Resultater af sprogvurderingen af 375 elever på 0. årgang efterår 2021

Kommunens sprogvurderingsresultater 2021- talesproglige færdigheder
 Lidt over 85% af eleverne af eleverne på 0. årgang i efteråret 2021 får resultatet 'Generel indsats'. Desuden får kun 6,4% af eleverne resultatet 'Fokuseret indsats'. Hermed svarer kommunens resultater mht. talesproglige færdigheder omtrent til normfordelingen på landsplan- dog er der 6,1% i 'Særlig indsats' - mod kun 5% i normfordelingen.

Før-skriftlige færdigheder

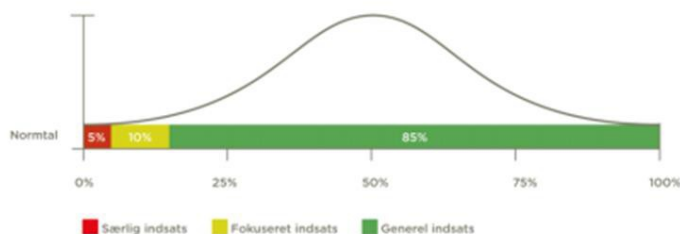
Kommunens sprogvurderingsresultater 2021- før-skriftlige færdigheder
Sprogvurderingen i efteråret 2021 viser, at børnene i Fredensborg Kommunes 0. klasser har stærke før-skriftlige færdigheder. Resultaterne er faktisk lidt bedre end normfordelingen.

Det er meget sandsynligt, at børnenes gode før-skriftlige færdigheder er en følge af dagtilbudde- nes arbejde med Sproggaven og større fokus på at styrke disse færdigheder.

Normfordeling

Barnets sprogresultater vises på en skala fra 0 til 100%, som er udarbejdet efter en normfordelingskurve. Dette vil sige, at de fleste børn befinder sig der, hvor kurven er højst, mens det er særligt hvis barnet er placeret i en af enderne, der hvor kurven er smallest. Farven på baren viser, hvilken indsatsgruppe barnet, ud fra normfordelingen, er placeret i. I modsætning til tidligere kan barnet blive placeret i én indsatsgruppe mht. Talesproglige færdigheder og i en anden mht. Før-skriftlige færdigheder.

1.1.1 Eksempel på normfordelingen

1.1.2 Definition af indsatsgrupper

Særlig indsats Omfatter de 5% af børnene, som vurderes at have behov for en særlig sprogstimulerende indsats. Denne særlige indsats medfører ofte en indstilling til PPR.

Fokuseret indsats Omfatter de 10%, som vurderes at have behov for en indsats indenfor mindst ét sprogområde. Fælles for børnene er, at de bruger sproget og viser, at de forstår talt sprog, men begge dele kun i et vist omfang. Disse børn kan have sproglige vanskeligheder.

Generel indsats Omfatter de resterende 85%, som har en alders-svarende sproglig udvikling. Fælles for børnene er, at de bruger et varieret sprog, og har en god forståelse for sproget.

Nedenstående eksempel illustrerer, hvordan dagtilbuddene anvender resultaterne fra sprogvurderinger og sprogtrappen til at kvalificere de pædagogiske læringsmiljøer. Eksemplet viser ligeledes, hvordan de arbejder med Sprogtrappen i inde- og udemiljøet.

Eksempel på hvordan vi i praksis arbejder efter sprogvurdering, hvor sprogvurderingen viser behov for særlig eller fokuseret indsats.

Sprogvejlederne har en dialog med stuen om, hvor der kan være behov for en indsats. Forældrene inviteres efterfølgende til en samtale med en medarbejder fra stuen og sprogvejleder.

Vi har en dialog om sprogvurderingen og om hvad familien/børnehaven samt sprogvejleder i fællesskab kan gøre for at understøtte de sproglige udfordringer.

Praksis eksempel for at styrke børns ordforråd:

I børnehaven læser vores sprogvejleder en bog om dyr sammen med en gruppe børn, hvor barnet 'M' er med. Bogen er valgt ud fra Ms interesse. Bogen læses 1-til 2 gange hver anden uge. Sprogvejlederen understøtter bogen med et spil med samme tema. I det daglige tilfører de voksne nye fokusord i Ms lege, både i de planlagte pædagogiske aktiviteter, de spontant opståede lege hvor børn og voksne leger sammen og børnelegene.

Fælles opmærksomhed for børnegrupper:

En børnegruppe er udfordret i forhold til rim og remser. Sprogvejlederen vejleder det pædagogiske personale og viser brugen af rim og remser i planlagte pædagogiske aktiviteter i læringsmiljøet både ude og inde.

Børnehusene Fredensborg

Dialog om børns behov for sproglig understøttelse

På baggrund af data fra sprogtrappen og sprogvurderinger har sprogvejleder og medarbejderne på stuen en dialog om det enkelte barns behov for understøttelse. Der aftales, hvilke indsatser der skal iværksættes. Eventuelt inviteres forældrene til et møde, hvor de vejledes og kan få materialer med hjem.

Eksempel på arbejdet med resultater fra Sprogtrappen og legemanuskripter

Vi har haft en familieleg, da vi kunne læse af Sprogtrappens resultat, at et barn havde behov for at styrke det formelle sprog, samt relationer og socialt samspil. Vi dannede en mindre gruppe og organiserede tiden således, at medarbejderen og sprogvejlederen kunne fordybe sig med børnene. Sprogvejlederen igangsatte legemanuskriptet og vejledte medarbejderen, som efterfølgende selv overtog og udviklede legen.

Senere blev udemiljøet inddraget i legen og metoden bliver anvendt både i vuggestuen og børnehaven. Eks. kan en leg omkring en bus skabe deltagelsesmuligheder for flere børn. Der kan indgå mange roller i legen; billetkonduktør, tankpasser, automekaniker, vaskehal, burgerbar, ishus.

Børnehusene Nivå

Opfølgning på vigtige udfordringer på dagtilbudsområdet

I kvalitetsrapporten for 2020 viser sprogvurderingen ved skolestart, at især børn med ikke-vestlig oprindelse er sprogligt udfordrede. Forskning viser, at det er en særlig pædagogisk opgave at arbejde med børn og familier, som dels ikke har dansk som primære sprog og dels er i en social udsat position.

I de dagtilbud, hvor der er en høj koncentration af børn med anden etnisk baggrund end dansk, og hvor en stor del af disse børn har en ikke-vestlig baggrund, har det pædagogiske personale derfor en særlig kompleks opgave. (Opdelingen i "vestlige/ikkevestlige lande" er indskrevet flere steder i gældende lovgivning, og anvendes derfor som term i nærværende kvalitetsrapport).

Fredensborg Kommune igangsatte på den baggrund et samarbejde med børnesprogforsker, ph.d. Pia Thomsen om et toårigt udviklings- og forandringsprojekt 'Sprogpedagogik i Praksis' (SIP) i Børnehuset Påfuglen i Nivå. Projektet er to årigt og startede i 2020. Corona pandemien har dog medført en vis forsinkelse.

I Påfuglen er der en betydelig andel børn og familier i udsatte positioner, hvilket stiller store krav til det pædagogiske personale i forhold til at tilbyde tilstrækkeligt nuancerede læringsmiljøer. Projektet skal give det pædagogiske personale de rette redskaber til at understøtte vuggestue- og børnehavebørns udvikling i almindelighed og sproglige udvikling i særdeleshed. Metoderne tager afsæt i det forskningsbaserede redskab Sprog Trappen.

I projektets opstart blev det klart, at det krævede meget tid og analyse at afdække det pædagogiske personales opgave, særligt det pædagogiske personales ageren i samspillet med børnegruppen. Igennem projektet skal det pædagogiske personale opnå tilstrækkelig viden og værktøjer samt erfaringer til at styrke forældresamarbejdet, som er af afgørende betydning for, at det sprogpedagogiske arbejde skaber langsigtede resultater for børnene. For et det kan lykkes er der behov for at projektet forlænges ind i 2023.

Foreløbige resultater af projektet viser, at rammer, struktur og tydelig organisering understøtter et kvalificeret pædagogisk arbejde. Der ses en positiv forskel fra præmålingerne ved opstarten af projektet til i dag. Eksempelvis er det pædagogiske personales understøttelse af sprog- og lege-miljøer tydeliggjort.

Fremtidige indsatser på sprogområdet i dagtilbud

I forbindelse med udarbejdelsen af Kvalitetsrapport på Dagtilbud 2021, som vil blive politisk behandlet på Børne- og Skoleudvalgsmødet i maj 2022, lægges der op til en drøftelse af, hvilke nye indsatser, det vil være relevant at foretage i dagtilbud. Der vil i særlig grad blive fokuseret på, hvilke indsatser der kan understøtte udviklingen af de tosprogede børns sproglige færdigheder.

Rekruttering og fastholdelse

På landsplan ses en generel udfordring i rekruttering af pædagogisk personale til dagtilbudsområdet.

Både i Fredensborg Kommune, men også på landsplan er det en udfordring at rekruttere dagplejere. Med budgetforlig 2021 – 2024 er der afsat midler til rekruttere flere dagplejere i budgetperioden. Politisk vil man sikre, at forældre har forskellige valgmuligheder i forhold til dagtilbud. Med stigning i antallet af børn i alderen 0 – 5 år er kommunen udfordret ift. kapacitet og rekruttering af dagplejere kan bidrage til at kunne tilbyde forskellige typer dagtilbud. Via inddragelse af allerede ansatte dagplejeres viden og engagement samt professionel bistand til rekruttering, målrettes kampagnen til de af kommunens borgere, der gennem større viden og indsigt, vil kunne se sig selv som kommende dagplejer i kommunen. Det er tidligere lykkedes at øge tiltrækningen samt at

rekruttere flere kvalificerede pædagoger med metoden 'employer branding' produktion af video og brug af sociale medier, hvor medarbejdere medvirker med gode fortællinger om, hvorfor ansøgere skal arbejde netop i Fredensborg Kommune.

KAPITEL 2

Pædagogisk tilsyn

I dette kapitel vil vi se nærmere på, hvordan der føres tilsyn med dagtilbuddene i Fredensborg Kommune

Der er de senere år kommet stor opmærksomhed på kvaliteten i danske dagtilbud og de kommunale tilsyn. Det afspejles blandt andet i ny lovgivning pr. 1. januar 2022, som skal sikre høj kvalitet i den kommunale tilsynspraksis. Tilsyn skal være et redskab til at vurdere og videreudvikle kvaliteten i de pædagogiske læringsmiljøer i kommunens dagtilbud.

Det er Fredensborg Kommunes ansvar at sikre at alle kommunale, selvejende og private dagtilbud bliver drevet på en faglig kvalificeret måde. Det sikres hvert år gennem anmeldte og uanmeldte tilsyn. Tilsynsopgaven varetages af to pædagogiske konsulenter fra Center for Skole og Dagtilbud, som hvert andet år skifter tilsynsområder for at sikre uvildighed i opgaven.

Tilsynsmaterialet er kvalificeret efter den nye lovgivning, som blev vedtaget i Folketinget den 8. juni 2021. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte og offentliggøre rammer for tilsynet, herunder beskrive, hvordan tilsynet med det pædagogiske indhold tilrettelægges, hvordan anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg anvendes, hvordan der sikres uvildighed i tilsynet, hvordan data anvendes som fx sprogvurderinger og observationer og hvordan der følges op på tilsynet.

Gennem Kommunens tilsynsmateriale foretager konsulent observationer i dagtilbuddet ud fra en række kvalitetsindikatorer inspireret fra værktøjet "KIDS – kvalitetsudvikling i daginstitutioner". Kvalitetsindikatorerne sikrer, at tilsynet observerer og vurderer praksis på baggrund af forskning. Tilsynet fokuserer ligeledes på dagtilbuddets inddragelse af børnenes-, det pædagogisk personale- og forældrenes perspektiver. I tilsynsmaterialet er der indlagt systematisk opfølgning, som sikrer at dagtilbuddene arbejder med de anbefalinger, der er givet ved de pædagogiske tilsyn. Tilsynet afrapporteres i en tilsynsrapport for det enkelte hus, som præsenteres for det pædagogiske personale. I de kommunale institutioner giver konsulent en samlet tilbagemelding fra alle tilsyn på et møde med områdebestyrelsen. Det samme tilbud gør sig gældende for de selvejende institutioner og puljeinstitutionen. Det skal sikre, at de forskellige niveauer i organisationen samt forældrene får den relevante viden om kvaliteten i de pædagogiske læringsmiljøer. Tilsynsrapporten lægges tilgængelig på områdeinstitutionens hjemmeside. Retsgrundlaget for kommunernes pligt til at føre tilsyn findes i retssikkerhedsloven § 16, som fastsætter: *" Kommunalbestyrelsen har pligt til at føre tilsyn med, hvordan de kommunale opgaver løses, jf. § 15. Tilsynet omfatter både indholdet af tilbuddene og den måde, opgaverne udføres på. " Tilsynet skal tage udgangspunkt i dagtilbudsloven, hvor § 7 definerer formål med loven. "*

KAPITEL 3

Normering og personalesammensætning

I dette kapitel ser vi på personalenormeringen og det pædagogiske personales uddannelsesniveau

Minimumsnormering og gruppestørrelser

Den 8. juni 2021 vedtog Folketinget minimumsnormeringer for dagtilbud. Det betyder, at kommunalbestyrelsen skal sikre en normering i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner, som indebærer, at der minimum er én pædagogisk medarbejder pr. tre børn i alderssvarende daginstitutioner til 0-2 årige børn og én pædagogisk medarbejder pr. seks børn i alderssvarende daginstitutioner til 3-årige børn indtil skolestart. Kravene til minimumsnormeringer skal senest være implementeret pr. 1. maj 2022. Normering opgøres på kommuneniveau.

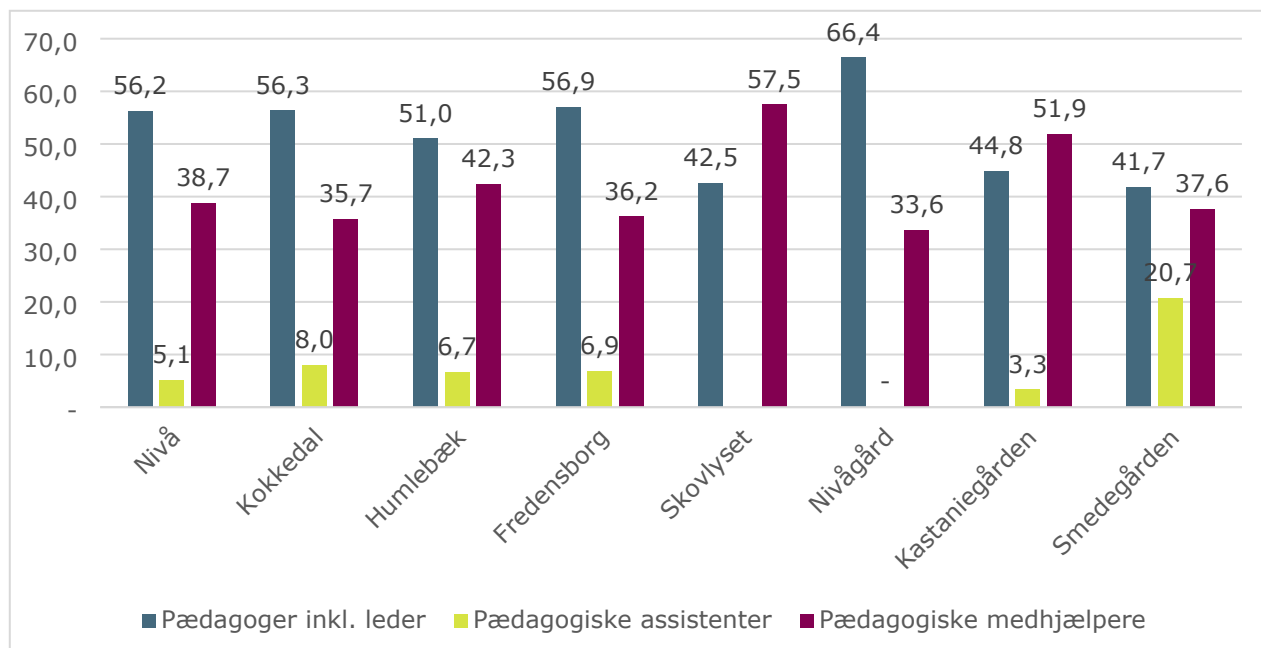
Forskning viser, at normering og gruppestørrelser har en betydning for kvaliteten af det pædagogiske arbejde. Færre børn pr. voksen har vist sig at gøre de voksne mere sensitive og opmærksomme, og børnene bliver tilbudt flere udviklingsorienterede aktiviteter og lærerige lege. Ligesom det har vist sig at give en mere hyppig interaktion mellem børn og voksen. Endelig viser undersøgelser at færre børn pr. voksen giver færre stresssymptomer hos barnet samt færre adfærdsvanskeligheder og konflikter børnene imellem. Normering er dog ikke en faktor som kan stå alene. Det er ligeledes vigtigt for kvaliteten af det pædagogiske arbejde, at der er en stor andel af personalet, som har en professionsuddannelse som pædagog.

I Fredensborg Kommune er det politisk besluttet, at der minimum skal være 50 % professionsuddannede pædagoger i dagtilbuddene. Børne- og ungdomspædagogernes Landsforbund BUPL anbefaler, at man tilstræber 80 % uddannede pædagoger.

Det pædagogiske personale kan have følgende baggrunde:

- Pædagoger med en 3½ års uddannelse
- Pædagogiske assistenter (PAU) med 2 år og 1½ måneds uddannelse
- Medhjælpere uden formel pædagogisk uddannelse

Det pædagogiske personales uddannelsesniveau angivet i procent

Opgørelsen over det pædagogiske personales uddannelsesniveau i Fredensborg Kommunes dagtilbud fordelt på de fire områdeinstitutioner, selvejende institutioner og puljeinstitutionen Skovlyset. Tallene er et gennemsnit for 2020 omregnet til årsværk.

Der er by-dækkende ressourcer som er organiseret under områdeinstitutionen i det enkelte bysamfund, som ud over at servicere områdeinstitutionen også servicere de selvejende-, private- og puljeinstitutioner med sparring og vejledning. Der er 1 AKT leder, 2 pædagogiske vejledere og 1 sprogvejleder pr. bysamfund.

Børnehusene Kokkedal og Børnehusene Nivå modtager midler fra den lokalpolitisk afsatte socioøkonomiske pulje, som er målrettet institutioner med en stor andel af børn i udsatte positioner. Midlerne anvendes til ansættelse af flere pædagoger i de institutioner hvor der minimum er 12 procent børn i udsatte positioner. Kriterier for udsathed er defineret af Danmarks Statistik. Procentsatsen er defineret lokalpolitisk.

Derudover er der løbende ministerielle puljer som søges, og pt får seks dagtilbud ekstra midler til sammen 13 mio. kr. i perioden 2019-2021, til flere pædagoger til 0-2 årige børn i udsatte positioner ud fra de samme socioøkonomiske kriterier. De ekstra midler er ikke medregnet i opgørelsen over normering i dagtilbuddene.

Sammenligner man fordelingen på uddannelsesniveau i 2020 med fordelingen i 2018, som er i Kvalitetsrapporten for 2020, ses der et fald i procentandelen af medarbejdere, der har en professionsuddannelse som pædagog i alle institutioner på nær Nivågård Børnehave. Samtidig ses en generel vækst i antal medarbejdere med en PAU uddannelse. Udfordringerne med at rekruttere professionsuddannede pædagoger kan være en del af forklaringen fx har der under Corona pandemien været ansat flere medarbejdere for, at kunne inddele børnene i mindre grupper jf sundhedsstyrelsens anbefalinger Disse meransættelser har ikke kunnet besættes af professionsuddannede pædagoger, hvorfor andelen er gået ned ift PAU og medhjælpere. Vurderingen er, at vi i 2022 er tilbage i en balance, som ligger tæt på 60 pct. professionsuddannede pædagoger.

Omsættertabel

Børne- og Skoleudvalget nedsatte i 2020 en arbejdsgruppe bestående af forældre, bestyrelsesrepræsentanter, faglige organisationer og administrationen på rådhuset, som fik til opgave, at undersøge den reelle normering af pædagogisk personale. Ferie, sygefravær, øvrig overenskomstberettiget fravær, møder og andet arbejde skulle fraregnes og dermed belyse hvor meget reel tid

medarbejderne har sammen med børnene. Medio juni 2020 udkom arbejdsgruppens rapport, som også indeholdt en omsættertabel¹, der kan anvendes til at udregne den reelle normering holdt op mod Danmarks Statistiks beregningsmetode. Beregnes minimumsnormering i kommunens institutioner, jf. Danmarks Statistik (2020), er resultatet 6,2 børnehavebørn og 2,8 vuggestuebørn pr. pædagogisk medarbejder, hvorimod omsættertabellen beregner 9,6 børnehavebørn og 3,9 vuggestuebørn i 2020 tal. Med andre ord er Danmarks Statistiks tal ganget med en faktor på 1,6 et skarpere billede af den reelle normering.

Børne- og Skoleudvalget besluttede på mødet den 3. juni 2021, "at Kvalitetsrapporterne for Dagtilbud udbygges med omsættertabellen, og at områdebestyrelserne samt de selvejende institutioners bestyrelse årligt kan anmode administrationen om at få udarbejdet omsættertabellen ned på de enkelte institutioner til brug for lokale drøftelser".

Løbende kompetenceudvikling af det pædagogiske personale

Forskning viser, at systematisk kompetenceudvikling af personalet har en positiv effekt. Kompetenceudvikling understøtter det pædagogiske personales refleksion over egen praksis, så de kan se, hvor de er stærke inden for feltet, og hvor der er rum for forbedringer. Kompetenceudvikling kan ændre personalets adfærd, så de bliver mere stimulerende og støttende og bedre til at igangsætte alderssvarende aktiviteter. Herigennem opnås betydelige positive effekter for barnets trivsel, samspil, læring, udvikling og dannelse i hverdagens rutiner og aktiviteter.

I Fredensborg Kommune er der løbende kompetenceudvikling af de pædagogiske personale i dagtilbuddene. Siden vedtagelsen af Den Styrkede pædagogiske læreplan i dagtilbudsloven i 2018, har alle niveauer på dagtilbudsområdet deltaget i kompetenceudviklingsforløb, som sikrer, at alle kan arbejde kvalificeret med læreplanen.

Aktuelt deltager 300 pædagoger og pædagogmedhjælpere i et 2 årigt kompetence- og aktionslæringsforløb i perioden 2020-2022. Det pædagogiske personale bliver her klædt på til at designe og lede læringsmiljøer i hverdagens rutiner og aktiviteter. Formålet er, at dagtilbuddene tilegner sig viden om elementerne i den nye styrkede pædagogiske læreplan, samt at det pædagogiske personale får mulighed for at iværksætte aktioner, hvor viden omsættes til pædagogisk praksis.

I 2022 starter der desuden et kompetenceforløb i forhold til at styrke det pædagogiske arbejde med udsatte 0-2 årige og deres familier. Kompetenceforløbene består af et pædagogisk diplommodul for pædagoger, samt et kompetenceløft for dagplejere, pædagogiske assistenter og medhjælpere. Forløbet finansieres med ministerielle puljemidler, suppleret med kommunale midler.

---

¹ Rapport 'Normeringen i dagtilbud': <https://fredensborg.dk/document/8cc2aab0-7aec-4370-8058-4db179c04413>

KAPITEL 4

Kapacitet i dagtilbud

I dette kapitel ser vi på udviklingen i børnetallet og den pladsmæssige kapacitet

Vækst i børnetal

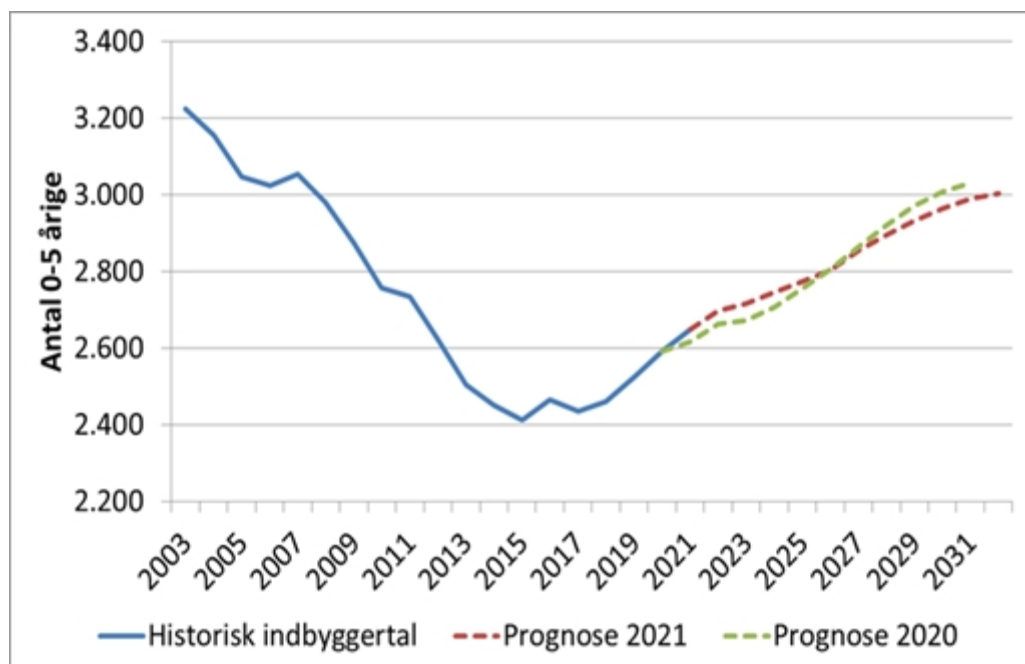
Efter en længere årrække med faldende børnetal i Fredensborg Kommune vendte udviklingen i 2018. Herefter har børnetallet været støt stigende, og denne udvikling forventes at fortsætte de næste 10 år. Væksten i børnetallet er et positivt udtryk for, at Byrådets strategiske mål om at udvikle kommunen som en attraktiv kommune for alle. Med særligt fokus på at tiltrække børnefamilier i takt med kommunens egen befolkning ældes, er strategien lykkedes. Tilflytningen af unge familier bidrager til en større aldersmæssig variation, og en naturlig følge heraf er en stigende efterspørgsel efter velfærdsydelser.

Det stigende antal børn vil øge efterspørgslen på dagtilbudspladser mange år frem. Stigningen er i dag så stor, at de ekstra børn ikke kan rummes indenfor de nuværende fysiske rammer i de kommunale og selvejende institutioner. En del af forklaringen skal findes i, at der i løbet af årene med faldende børnetal er blevet nedlagt en række utidssvarende institutioner.

Befolkningsprognoser for 0-5 årige 2020-2031

Prognosen for 2021 viser en forskel i udviklingen på 0-5 års området i forhold til prognosen fra 2020. 2021 prognosen viser, at der samlet set vil være en højere vækst i antal 0-5 årige i de kommende 5-6 år end prognosen fra 2020 viste. I resten af perioden vil væksten være lidt mindre end 2020 prognosen viste.

Figuren viser befolkningsprognoserne fra 2020 og 2021 for 0-5 årige i perioden 2021-2031.

Høj kvalitet og gode rammer i daginstitutionerne

Med udgangspunkt i Byrådets formulering i budgetforliget 2021-2024: "Kommunens mange børn skal møde attraktive dagtilbud med høj faglig kvalitet og herunder gode reelle normeringer, og at gode kommunale tilbud fortsat skal være grundpillen i tilbuddet til forældrene" igangsattes et analysearbejde vedr. kapaciteten i dagtilbud. Analysen havde i første omgang fokus på Humlebæk bysamfund, idet det var her, at udfordringerne med at skaffe tilstrækkelige antal pladser først slog igennem. Befolkningsprognoserne for 2021 og frem viste imidlertid, at den største vækst i børnetallet i de nærmeste år ville være i Fredensborg Bysamfund, og herefter i Nivå.

Både i Humlebæk og Fredensborg har der været gennemført en række tiltag i 2020 og 2021 for at skabe yderligere kapacitet i børnehuse. I Humlebæk bliver der bygget et nyt hus til 30 børnehavebørn som udflugtsmål til børnehuse i naturområdet på Nederste Torpenvej. Huset erstatter den gamle spejderhytte, som i mange år har været brugt af børnehuse som aflastning. Den nye hytte skal stå færdig i juli 2022.

I Fredensborg etableres der en midlertidig institution til 110 vuggestue og børnehavebørn ved Lystholm i det sydlige Fredensborg. Etableringen af den midlertidige institution blev fremskudt på baggrund af fund af skimmelsvamp i vuggestuen Paddehatten. Institutionen skal være færdig til indflytning i maj 2022, og skal fungere, indtil der er bygget en ny institution, som ligeledes skal ligge ved Lystholm.

I Nivå undersøges det, hvorvidt SFOen Galaxens bygning på Mergeltoften kan ombygges til en 3-5 års institution, for at imødekomme det stigende pres på kapaciteten i Nivå. Med en ombygning vil Polarstjernen kunne udvides fra 40 børn til 100 børn, og dermed kunne dække behovet for flere pladser inden for de næste par år.

Der er i budgetforliget for 2022-2025 afsat midler til at bygge nye institutioner i Fredensborg og i Nivå med opstart hhv. i 2022 og 2024. Herudover er der afsat midler til at gennemføre mindre tiltag for at øge kapaciteten i alle bysamfund. Hvorvidt der bliver brug for at bygge nye institutioner i Humlebæk og Kokkedal vil blive afdækket i løbet af de næste par år. Arbejdet med at skabe tilstrækkelig kapacitet af høj fysisk og faglig kvalitet i kommunens dagtilbud er en central opgave, som fortsat vil have høj prioritet.

KAPITEL 5

Forældresamarbejde og overgange

I dette kapitel ser vi nærmere på hvordan dagtilbuddene sikrer et godt forældresamarbejde, som er med til at understøtte det enkelte barns trivsel, lærings, udvikling og dannelse

Forældresamarbejde og overgange

Forskning viser, at jo bedre kontakten og samarbejdet er mellem forældre og pædagogisk personale, jo mere positivt og trygt oplever barnet dagtilbuddet. I Fredensborg Kommune er der fokus på at skabe gode overgange. Det sker i tæt samarbejde med barnets forældre. Det er lige fra overgangene fra hjemmet til vuggestue og børnehave og videre derfra til SFO og skole.

I arbejdet med overgange er der fokus på følgende:

- At sikre, at overgangen fra ét tilbud til et andet er en tryk oplevelse for både børn og forældre
- At tage udgangspunkt i anerkendelsen af barnets ressourcer og potentialer
- At inddrage forældrene respektfuldt så tidligt som muligt
- At inddrage børnene som forberedelse til en overgang alt efter barnets alder og behov
- At videregive viden om, hvilke relationer der virker ift. det enkelte barn
- At de professionelle, der samarbejder omkring overgangsarbejdet, har kendskab til og indsigt i hinandens målsætninger samt metoder og arbejdsgange

Dagtilbuddene skal sikre de bedste vilkår for samarbejde med forældrene om børns læring. Dagtilbuddene arbejder alle ud fra den styrkede pædagogiske læreplan, under hensyntagen til de lokale forhold som gør sig gældende. I flere Børnehuse tilbyder dagtilbuddene fx at komme på besøg og møde barnet i hjemmet inden opstart, så familien på hjemmebane kan fortælle om barnet; høre om dagtilbuddet og møde det pædagogiske personale, som skal være sammen med barnet og samarbejde med familien i dagtilbuddet. Erfaringer viser at dette giver et godt afsæt for et positivt og konstruktivt samarbejde.

I Børnehusene Kokkedal arbejdes der med det pædagogiske værktøj "Min læringshistorie". Det er et pædagogisk værktøj som bidrager til at se barnets ressourcer og interesser, og dermed understøtter barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse i et tæt samarbejde mellem dagtilbud og familie.

Nedenstående eksempel beskriver, hvordan dagtilbuddene arbejder med at sikre god overgang fra hjem til dagtilbud, med afsæt i det enkelte barns behov:

Overgang fra hjem til vuggestue

Et barn, som starter i vuggestuen, har hidtil haft mange udfordringer og 15 ugentlige støttetimer i en tidligere vuggestue. Vuggestuen modtager oplysninger om mange ting, som barnet ikke kan klare uden at græde, råbe og løbe væk. Personalet aftaler, at de i opstarten vil være åbne, fokusere på det positive og positionere sig ved siden af barnet for at lære hende at kende. De vil give barnet tid og anerkendelse til at være i sine følelser, når hun bliver ked af det.

Efter en uge beslutter personalet gennem sparring med den daglige leder, at rammerne skal gøres så brede, at barnet får mulighed for at finde sig til rette i sit eget tempo uden unødvendige frustrationer. Bl.a. indrettes en ramme omkring modtagelsen, som afhjælper konflikter mellem barnet og forældrene, og under måltiderne lader personalet barnet gå væk fra bordet, når hun vil, selvom de andre bliver siddende. Både personalet og forældrene bliver positivt overraskede over, hvor godt barnet klarer skiftet til den nye vuggestue. Seancerne med gråd bliver kortere, og barnet bliver glad for at komme om morgenen. Under måltiderne går hun lidt rundt, finder måske en bog og vender så tilbage til bordet for at læse eller synge sammen med de andre.

Et par måneder efter opstarten vælger personalet at tage barnet med på tur til et teater. Den daglige leder deltager som back up, støtter barnet i at blive siddende de sidste minutter og guider barnet til garderoben lidt før de andre. Udenfor prøver lederen at lade barnet gå selv. Først løber barnet væk, men da lederen kalder og siger, at de skal gå sammen og holde i hånd, kommer barnet tilbage. Forældrene er meget forundrede over, at barnet kan deltage i en tur på lige fod med de andre børn og få en god oplevelse. Derefter deltager barnet nu i alle gruppens gåture.

Børnehusene Kokkedal

KAPITEL 6

Skoleudsættelser

Der er undervisningspligt fra august i det kalenderår, hvor barnet fylder seks år.

Det er i nogle tilfælde muligt at lade barnet begynde i skole et år senere, end undervisningspligten indtræder. Det er kommunalbestyrelsen der skal godkende, at skolestarten bliver udsat. I Fredensborg Kommune er kompetencen delegeret til administrationen. Beslutningen om at udsætte undervisningspligten skal træffes i kalenderåret, hvor barnet fylder seks år og senest før skoleårets start den 1. august.

Det kan enten ske, fordi forældrene ønsker, at deres barn skal vente et år, eller fordi kommunen vurderer, at det er mest hensigtsmæssigt for barnet at vente. I sidstnævnte tilfælde skal det ske med forældrenes samtykke.

Udsættelse skal ske på baggrund af en individuel vurdering af barnet og i givet fald være begrundet i barnets udvikling. Forældre, der ønsker at udsætte undervisningspligten for deres barn, kan henvende sig til den lokale folkeskole eller kommunens skoleforvaltning og få at vejledning i, hvordan de skal forholde sig. Undervisningspligten kan kun udsættes med et enkelt år.

Figuren viser udviklingen i antal skoleudsatte børn i perioden 2017-2021

Født Skoleår	2011 2017/18	2012 2018/19	2013 2019/20	2014 2020/21	2015 2021/22
Samlet antal børn født i pågældende år	484	479	457	452	460
Skoleudsatte piger	5	4	5	10	4
Skoleudsatte drenge	19	12	16	17	16
I alt	24	16	21	27	20
Samlet antal børn med skolestart	460	463	436	425	440
Procent skoleudsatte børn	4,96 %	3,34 %	4,60 %	5,97 %	4,35 %

Fakta om skolestart på landsplan

I skoleåret 2020/2021 startede mere end 93,5 procent af de eleverne i 0. klasse i det år, hvor de fyldte 6 år.

5,6 procent af de nystartede elever i 0. klasse i skoleåret 2020/21 startede senere end det år, de fylder 6 år. Siden skoleåret 2010/11 er andelen af elever, der starter sent faldet fra 11,2 procent til 5,6 procent. ²

² <https://www.uvm.dk/statistik/grundskolen/elever/skolestart>

KAPITEL 7

Samarbejde på tværs

I dette kapitel ser vi på hvordan der samarbejdes på tværs af faggrupper, for at sikre den bedste trivsel og udvikling for børnene

I Fredensborg Kommune har vi erfaring for, at den bedste opgaveløsning sker, når vi arbejder sammen på tværs af centre og enheder. Ved at inddrage forskellige kompetencer og perspektiver kvalificeres opgaveløsningen, og der skabes bedre forudsætninger for trivsel og udvikling for børnene.

Eksempler på organisering af tværprofessionelt samarbejde

Tidlig indsats – det forebyggende arbejde med udsatte børn.

I alle fire bysamfund er der på dagtilbudsområdet 0 – 5 år et tværprofessionelt netværk af forskellige faglige ressourcer. I Netværket sidder bl.a. en adfærd-, kontakt- og trivselsleder (AKT), staben af sprogvejledere og pædagogiske vejledere, som er fordelt i kommunens dagtilbud, hvor de efter behov deltager i det praktiske pædagogiske arbejde. Afhængig af de udfordringer barnet har, inddrages talepædagoger, psykologer og sundhedsplejersker. Dagtilbuddene har dermed nem og direkte adgang til sparring og hjælp i praksis, så det pædagogiske personale kontinuerligt kan sikre, at de skaber de bedste betingelser for kommunens børn og deres familier. Er der flere samtidige rådgivningsbehov, inddrages også socialrådgivere i den fremskudte myndighed.

Konkrete eksempler på tværfagligt samarbejde

Kompetenceløft

Der er et løbende fokus på kompetenceudvikling af såvel det pædagogiske personale som lederne. Tilrettelæggelse af brede kompetenceforløb, der omfatter alt personale, foregår mellem uddannelsesinstitutionen en pædagogiske konsulent, repræsentanter for ledelse af dagtilbud og medarbejderrepræsentation for de faglige organisationer for at nuancere dagtilbuddenes behov for efteruddannelse.

Sprogvurderinger af hjemmepassede børn

Pædagogisk konsulent, sprogvejledere og AKT-ledere sikrer, at de børn, der bliver passet i hjemmet, bliver sprogvurderet. Indsatsen viser, at flere børn med sproglige udfordringer bliver fundet og hurtigt får tilbudt et lovpligtigt gratis sprogtilbud i et dagtilbud. Dermed sikres, at flere børn hurtigere får udviklet deres sproglige kompetencer.

Udvikling af det tværfaglige samarbejde

Tættere samarbejde med sundhedsplejerskerne

I 2021 er der etableret en arbejdsgruppe, hvis formål er at undersøge, hvordan samarbejdet mellem dagtilbud og sundhedsplejen om barnets overgang fra hjem til dagtilbud kan styrkes. Arbejdsgruppen består af sundhedsplejersker, AKT ledere, en pædagogisk konsulent og en teamleder. Målet er at få en systematik og metode, der sikrer, at der så hurtigt som muligt kan iværksættes en forebyggende indsats til børn og familier.

Kapitel 8

Refleksion, systematik og faglig ledelse tæt på praksis

I dette kapitel uddybes, hvordan dagtilbuddene arbejder systematisk med refleksion og evaluering med tæt ledelsesmæssig understøttelse, som sikrer løbende udvikling af kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø

Ifølge dagtilbudsloven er lederen af dagtilbuddet ansvarlig for læreplansarbejdet, herunder løbende dokumentation af sammenhængen mellem mål, indhold og metoder i dagtilbuddets pædagogiske praksis. Gennem evaluering og dokumentation skal dagtilbuddet skabe ny viden, der bidrager til udvikling af det pædagogiske læringsmiljø, og som sikrer de bedste betingelser for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det pædagogiske personale skal, jf. dagtilbudsloven, udvikle en løbende faglig selvkritisk og reflekteret tilgang til deres pædagogiske praksis for at blive opmærksomme på, om læringsmiljøet giver det optimale udbytte for børnene.

Nedenstående eksempel viser hvordan der arbejdes med systematisk refleksion og evaluering.

Restriktionerne ifm. covid19 har medført, at mange tematiske forløb med børnene er blevet gennemført i børnenes primærgrupper. Det har givet anledning til at eksperimentere med en form, hvor en tovholdergruppe har lavet den overordnede planlægning og beskrivelse af et forløb, mens de individuelle grupper har lavet deres detaljerede planlægning ud fra den overordnede beskrivelse.

Vi har eksperimenteret med flere forskellige former for planlægnings- og evalueringsværktøjer bl.a. 'skema til handling' og 'hvorfor, hvad, hvordan'. Ligeledes har evalueringerne taget forskellige former, og vi har forsøgt os med evalueringer i teams, individuelle evalueringer og børneevalueringer.

En bonus er, at den systematiske tilgang til arbejdet med vores pædagogiske praksis samt evalueringen er med til at gøre, at de pædagogiske medarbejdere bliver skarpere på og mere eksplícite omkring deres egen faglighed.

Vi har endvidere arbejdet på tværs af Børnehusene med målrettet at formulere og implementere en fælles mad- og måltidspædagogik under ledelse af vores køkkenleder. Her har vi, med børnenes oplevelse, dannelse og sociale og kulturelle kompetencer for øje, eksperimenteret med, hvordan vi skaber den bedste måltidssituation for børnene. Det vil sige, det er medarbejdernes evalueringer og perspektiver og praksis, der er blevet ledetråd for den fælles måltidspædagogik.

Børnehusene Humlebæk

Faglig ledelse tæt på praksis

I Fredensborg Kommune arbejder de daglige ledere med faglig pædagogisk ledelse helt tæt på praksis. Det betyder, at den daglige leder er synlig i dagtilbuddet og understøtter det pædagogiske personale i at sikre sammenhæng mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Hvordan områdelederne organiserer ledelsesopgaver og udøver faglig sparring

Vi har fokus på ledelse af de daglige ledere for at understøtte de høje krav til kritisk selvrefleksion, som den styrkede pædagogiske læreplan udstikker for lederne.

I områdeinstitutionerne foretager vi fleksible fordelinger af opgaver og ressourcer på tværs, som bl.a. sikrer optimal udnyttelse af lederressourcerne. Dette frigiver tid til, at de daglige ledere kan være fysisk nærværende i den pædagogiske praksis med henblik på at observere, inspirere og kvalificere medarbejdernes samspil med børn og forældre. Desuden rammesætter vi refleksions- og sparringsrum for de daglige ledere på tværs, hvilket bidrager til kvaliteten af den daglige ledelse. Områdelederne understøtter de daglige ledes praksis gennem sparring omkring dilemmaer samt koordinering af en fælles faglig retning, som tolkes og udmøntes i respekt for den enkelte institutions særkende og aktuelle brugergruppe.

Områdeinstitutionerne

Den daglige ledes faglige sparring og ledelse tæt på medarbejderne, forudsætter at lederen kan rette opmærksomheden på samspillet mellem medarbejdere og børn. Det kræver at lederen kan understøtte udviklingen af medarbejdernes sprog, adfærd og interageren med børn og kolleger, dvs. kan være ledende i en vekslen mellem observation og deltagelse bredt i praksis. Det betyder, at den styrkede pædagogiske læreplans fokus på udvikling af læringsmiljøet og kravet om etablering af en evalueringskultur stiller store krav til den daglige ledes kritiske refleksion over, hvordan organiseringen og udmøntningen af det fælles faglige grundlag er med til at forme samspillet mellem børn, medarbejdere og forældre i dagtilbuddet.

Hvordan faglig pædagogisk ledelse udøves i praksis eksemplificeres i nedenstående eksempler

En vuggestuegruppe oplever sig presset og mangler hænder om morgenen. Den daglige leder er med i åbningen, både som pædagogisk deltagende og nærværende i kontakten med børn og forældre. Derudover indsamler den daglige leder data om antal børn hvert kvarter fra huset åbner til kl. 9, er med i hverdagen, ser på strukturen, har dialog og sparring med medarbejderne om at finde ny organisering, og tilretning af det vi gør. I fællesskab findes der nye løsninger og afprøves ny struktur og organisering af læringsmiljøerne.

De daglige ledere er tæt på læringsmiljøerne ved fysisk at være i rum med børn og medarbejdere for både at se og deltage. Man er som leder nysgerrig på det der sker og giver sparring og vejledning efter behov. Dette er medvirkende til, at vi bevæger os væk fra synsninger og i stedet finder nye veje gennem refleksion over egen og hinandens praksis. Vi indhenter data og dokumentation.

Vi oplever, at dette skaber forståelse for kerneopgaven hos medarbejdere og ejerskab til nye løsninger, hvor læringsmiljøerne tager afsæt i læring, trivsel, udvikling og dannelse. At være leder tæt på fastholder fokus på udvikling af læringsmiljøer hen over hele dagen.

I vores professionelle læringsfællesskaber (PLF-grupper) i husene, hvor de daglige ledere deltager, øver medarbejdere sig i at reflektere. Spørgsmål til refleksion er: Hvordan, hvorfor, hvornår. De daglige ledere har ansvar for at løfte refleksionerne med ind i praksis.

I ledergruppen er der ligeledes etableret PLF-grupper, hvor områdelederen rammesætter en sparring på tværs, hvor den enkelte leder får mulighed for at drøfte ledelsesmæssige dilemmaer, samt får tilført flere perspektiver på sin ledelsespraksis.

Børnehusene Fredensborg

De daglige ledere er tæt på den pædagogiske praksis i hverdagen og sparrer med medarbejderne omkring organiseringen af dagen og aktiviteterne og er ansvarlige for, at det er muligt at dele sig i mindre grupper og dermed skabe gode og nærværende øjeblikke med børnene. Herunder ligger også ansvaret for at understøtte medarbejdernes relationskompetencer og vigtigheden af deres placering og positionering, for at skabe de bedste forudsætninger for børnenes trivsel og udvikling.

Fredensborg Kommune fremsætter hvert år 'direktionens ledetråd', hvorfra Børnehusene Humlebæks årsplan bliver udviklet. Denne implementeres i Børnehusene til et årshjul med tematiserede forløb, til at inspirere og lade den enkelte medarbejder tage ansvar.

Den pædagogiske ledelse sætter retning, der giver mening for den enkelte medarbejder og tilbyder råd og sparring undervejs. Her ligger det lige for at koble både planlægnings-, gennemførelses- og evalueringsfasen tæt til den styrkede pædagogiske læreplan, hvilket skaber masser af lejligheder til at diskutere pædagogik og pædagogisk tilgang medarbejder – medarbejder og medarbejder – leder.

En vigtig øvelse heri er at tage udgangspunkt i det brede læringsbegreb og at holde balancen mellem det planlagte forløb/den planlagte aktivitet og åbenhed for at gribe børnenes interesse og perspektiv. Det åbner for at justere den pædagogiske praksis, så vi følger børnenes spor og lader dem være aktive medspillere i at forme aktiviteter og forløb.

Vi har tidligere arbejdet med begrebet 'dobbeltrættet opmærksomhed', som er et afsæt for at kunne håndtere dobbeltheden i at arbejde med et formål for øje, men samtidig kunne skifte spor, alt efter hvad børnegruppen og omstændighederne kalder på. Et element heri er at lade den legende tilgang fylde hele dagen og facilitere den gode leg og børnenes nysgerrighed og virkelyst i forskellige sammenhænge i løbet af dagen.

Børnehusene Humlebæk

Vi er ledere med faste timer på stuerne. Der er trygt, at lederen altid er tæt på og dermed ved, hvad der sker i vores huse. Lederen står til rådighed, giver feedback og tager relevante pædagogiske emner op til refleksion.

Det har i det selvejende netværk altid været lederen, der som den centrale person, går forrest og viser vejen, samt sikrer en sammenhæng mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vi har som ledere i det selvejende netværk både børnetimer og ledelsestimer, og denne måde at organisere os på gør os synlige som ledere overfor medarbejderne og børnene, men også i forældresamarbejdet. Dette kommer til udtryk i daginstitutionens hverdag både pædagogisk, praktisk, personligt og i forhold til de fysiske rammer, indretning, indkøb m.m.

Vi arbejder på at motivere og inspirere medarbejderne til at skabe en god hverdag for børnene og en pædagogik af høj kvalitet.

Medarbejderne oplever, at deres arbejde bliver set og udfordret af lederen, og det løfter vores pædagogiske arbejde med de pædagogiske læringsmiljøer.

Vi bruger i høj grad vores pædagogfaglige baggrund som en integreret del af vores måde at drive ledelse på og har fokus på medarbejdernes trivsel og kompetenceudvikling, og vi ser en sammenhæng mellem pædagogfaglig ledelse og personaleledelse. Ledelse tæt på gør, at der er en pædagogfaglig optik på hele vores ledelsesmæssige virksomhed.

Det selvejende netværk

I skovlyset er lederen med 'på gulvet' eller hos os er det 'i skoven' fire dage om ugen. Leder er derfor en del af arbejdet og kan hele tiden følge med og have en finger på pulsen. Leder er i daglig tæt dialog med det øvrige personale. Fordelen ved at være en lille institution, hvor ledelsen er helt tæt på og synlig, er at vi hurtigt kan sadle om og omorganisere, således at vi har de optimale udviklingsmuligheder i vores læringsmiljøer.

Skovlyset (puljeinstitution)

KAPITEL 9

Den styrkede pædagogiske læreplan i praksis

I dette kapitel vil praksiseksempler fra dagtilbuddene illustrere, hvordan der arbejdes med elementer i den styrkede pædagogiske læreplan

Læring

Læring skal forstås bredt, og sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det er derfor centralt, at det pædagogiske personale tænker alle tidspunkter og aktiviteter i løbet af dagen som pædagogiske læringsmiljøer, uanset om det er ved en puslesituation, i garderoben eller i en planlagt aktivitet.

Nedenstående praksiseksempler illustrerer, hvordan dagplejere skaber kvalificerede pædagogiske læringsmiljøer i en garderobesituation ved at være nærværende, understøtte børnenes selvhjulpethed og børnefællesskab.

Dagplejer og fire børn i alderen 1,5-2,5 år har været ude og lege i haven. Alle børn har flyverdragter, huer og støvler på.

Da de kommer ind i gangen, er der lidt uro og forvirring. Dagplejeren tager hurtigt sit eget overtøj og støvler af. Hun tager en lille skammel frem og sætter sig på den, så hun er i øjenhøjde med børnene.

Dagplejeren guider de ældste børn til at sætte sig og tage støvler og flyverdragt af. Et barn har svært ved at få den ene støvle af. Dagplejeren opfordrer barnet til at bede et andet barn om hjælp. Barnet kigger op på et jævnaldrende barn, der straks går i gang med at hive i støvlen. Børnene griner og mosler med støvlen. Pludselig kommer den af. Dagplejeren roser begge børn for at hjælpe og være gode venner.

Imens hjælper dagplejeren de yngre børn af med tøjet. Børnene støttes i at prøve selv – huen er nemmest. Støvlerne kræver hjælp.

Dagplejeren er opmærksom på at sætte ord på, imens hun hjælper. Støvle, hue, lynlås, arm, hoved, ved siden af, stor, lille og lignende benævnes. Da de ældste børn har fået tøjet af, vasker de hænder ved håndvasken og løber ind på legeværelset.

Der er nu mere ro til at de yngste børn kan få deres tøj af og få hjælp til at vaske hænder.

Situationer som denne giver især mulighed for at arbejde med børnefællesskaber, alsidig personlig udvikling, social udvikling, kommunikation og sprog samt krop, sanser og bevægelse.

Dagplejeren er opmærksom på sin positionering, på nærvær og på det enkelte barn.

Dagplejeren har indgående kendskab til det enkelte barn og kan derfor støtte op om relationerne til de andre børn og om det enkelte barns udvikling og behov for støtte.

Situationer som denne er en stor del af det pædagogiske læringsmiljø i dagplejen og er en mindst lige så væsentlig del af hverdagen som de mere planlagte aktiviteter.

Dagplejer i Børnehusene Fredensborg

Jeg og to af mine børn på ca. to år kommer hjem fra en tur, og overtøjet skal af. Det ældste barn tager lynhurtigt tøjet af. Det andet barn kæmper med at få armene ud af ærmerne. Jeg siger, at jeg godt kan se, at det er svært, og at tøjet kan drille, og jeg spørger, om vi skal bede det andet barn om hjælp. Barnet nikker, og jeg spørger: "Vil du hjælpe 'M' med at få jakken af?" Det ældste barn begynder med det samme at trække i jakken. Jeg siger: "Du skal trække i ærmet, så 'M' nemmere kan trække sin arm ud". Det ældste barn begynder at trække i ærmet, og efter et stykke tid lykkes de to med at få 'M's arme ud. Jeg siger til det ældste barn, at hun var god til at hjælpe, og begge børn går glade ud på badeværelset, hvor vi vasker hænder.

Dagplejer i Børnehusene Kokkedal

Børneperspektiver

I dagtilbuddet skal børnene opleve at medvirke i og have indflydelse på udformningen af dagligdagen og aktiviteterne. Det pædagogiske personale skal indtænke børneperspektivet og invitere børnene til at være aktivt deltagende, så børnene selv er med til at skabe deres læring. Børnene skal ligeledes erfare deltagelse i demokratiske sammenhænge.

Nedenstående praksiseksempel illustrerer, hvordan det pædagogiske personale justerer sig, for at sikre plads til børnenes perspektiver.

Børn skal være trygge for at de kommer med deres perspektiver. Vi har derfor fokus på at skabe et trygt læringsmiljø, hvor der er plads til, at børnene øver sig på noget de syntes er svært, er nysgerrige, udforskende, samt lærer at acceptere og rumme et nej/afvisning fra fx. sin kammerat, der måske ikke lige har lyst til det samme som en selv.

Vi inddrager børnene som aktive medskabere ved bl.a. at stille åbne og nysgerrige spørgsmål og sammen med børnene er vi så udforskende. Vi skaber en vekselvirkning mellem vokseninitierede og børneinitierede aktiviteter, for herved at sikre en vedvarende fokuseret fællestækning.

Hver gang et forløb starter, bliver børnene inddraget i det aktuelle tema. De bliver præsenteret for temaet/emnet og kan her komme med deres input til, hvad der skal arbejdes med og hvad de tænker omkring emnet.

Personalet bruger så denne viden, til deres videre planlægning.

Vi sikrer læringsmiljøet ved måltiderne ved medbestemmelse. Børnene bestemmer selv hvad de vil have på deres tallerkenen og bliver i deres tempo nysgerrige på nye smage og retter.

Vi er undersøgende sammen med børnene, hvor vi responderer og følger børnenes intentioner. Børnene må om formiddagen selv vælge om de vil være ude eller inde i børnehaven. Børnene bliver generelt inviteret til at være deltagende i aktiviteter som perler, spil, maling etc. Vores vokse-nitierede planlagte aktiviteter udspringer af et overordnet tema, som er defineret ud fra børnenes interesser og fællesskabets behov for læring og udvikling.

På stuemøder, pædagogmøder og personalemøder reflekterer vi kontinuerligt, og vi har altid børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse på dagsordenen. Der reflekteres løbende over pædagogisk praksis blandt andet ved hjælp af refleksionsværktøjet 'tegn på læring'. De voksne justerer løbende de pædagogiske læringsmiljøer med afsæt i børnegruppens behov. Vi har en rigtig god feedback-kultur, hvor alle kan komme til orde, som selvfølgelig også er hurtigere/lettere, idet vi er små huse.

Praksisfortælling i vuggestue

Nogle børn er oppe tidligt, så på trods af voksnes intention om en "stille og rolig" leg og aktivitet mellem kl. 8-9, kan der også være "gang i den".

X som har været oppe kl. 6, afleveret og spist morgenmad i vuggestuen, går til sin voksen og siger "ha-tikke-takke". Hendes voksen ved præcis, hvad hun mener og siger "skal vi danse?" X siger "jaahh...tikke-takke"

Den voksne finder spillelisten med tumlesange og finder Kaj og Andreas sang med "bom-tikke-bom frem. X og den voksne begynder at danse efter sangen (den fortæller/synger, hvad vi skal med kroppen.) I mellem hvert vers, skal vi tælle til 4 (1-2-3-4).

Flere børn støder til og alle på hver deres måde, danser, synger og tæller. Selv de mindste stopper op og kigger/rokker med. På et tidspunkt i sangen skal vi lægge os ned og "sove"—vente-vente og så op og afslutte sangen med et brag. Alle børn griner/hviner og efter en dans, bliver der enstemmigt råbt: "mere" og "igen"

Denne morgen bliver der danset mange gange, og når den voksne prøver at foreslå en ny sang-leg, bliver der af alle børn sagt "neeejj .... Tikka-bom".

Praksisfortælling i børnehave

Vi er interesseret i de skiftende årstider. Der sker så meget, som vi sammen med børnene kan undersøge lige uden for vores dør på legepladsen. Da efteråret satte ind, så børnene igennem vinduet fra stuen, at vores egern, som bor i Hasseltræet, var i gang med at samle nødder. De blev meget nysgerrige på at se den grave nødderne ned i græsplænen. Vi spurgte nysgerrigt ind til, hvad de vidste om egernet, og der blev snakket frem og tilbage. Herefter tog de voksne udgangspunkt i børnenes nysgerrighed.

På vores tur næste dag fandt børnene agern. Vi gik på biblioteket og der fandt børnene bøger om egern. Derefter gik vi i gang med at lave egern, til en fin udstilling på stuen. De yngste børn malede et egern, og vi limede et agern i poterne. De største børn formede et egern i flamingo kugler, som de malede, de klippede selv pels hale og limede en nød mellem poterne.

Til vore daglige samlinger har vi læst en lille historie og lært andre ting om egernet. Vi har også fundet billeder og svar på nettet på de spørgsmål som børnene har haft. Børnene har været dybt engagerede og stillet mange gode spørgsmål.

Det selvejende netværk

Fysiske læringsrum

I Fredensborg Kommune skal alle børn have adgang til gode og inspirerende læringsmiljøer. Derfor er der fokus på, at de fysiske lege- og læringsrum skal understøtte det pædagogiske arbejde. Indretning af rum påvirker, hvordan børn og voksne anvender dem til leg og aktivitet. Rum kan invitere til høj aktivitet eller til ro og fordybelse. Rum i dagtilbud skal guide børn til forskellige former for leg, ligesom der skal være mulighed for steder hvor man kan lege uforstyrret. Formålet er, at rummene skal fungere som en aktiv medspiller i den daglige pædagogiske praksis.

I nedenstående eksempel beskriver dagtilbud hvordan de arbejder med fysiske læringsrum som en del af deres pædagogiske praksis:

I Børnehusene Humlebæk arbejder vi med, at hvert læringsmiljø understøttes af en *Zone-plan*, som indeholder hvordan miljøet skal se ud. Det vil sige, hvilke genstande skal der være i miljøet samt øvrig inspiration til, hvordan legen kan tage sig ud i miljøet. Dette er for, at vi øver os i at lege og igangsætte lege samt være nysgerrige på legen og det leg kan. Zonerne er også til inspiration til børnene og for at minde om den læring de har fået, som eksempelvis med førstehjælp eller skraldeugen.

Udendørs ved vores fælles kulturhus er der blevet etableret et udendørs musiklaboratorium, som børnehusene kan besøge og derved gå på opdagelse i sammen med børnene.

Sammen med selve laboratoriet følger små ideer og opgaver til hvad man kan med elementerne. De små ideer og opgaver leder hen mod den legende læring og stiller skarpt på områder, hvor børnene skal bruge lyden og egen refleksion til at finde f.eks. den højeste lyd, eller der hvor lyden transporteres. Laboratoriet er ikke stillet op med et rigtigt og forkert svar, men leder hen til at børn og voksne sammen kan udforske, stille sig nysgerrige og finde svar som de enten er enige om, eller kan diskutere. Til laboratoriet følger også et idehæfte, som institutionerne kan tage i brug, når de kommer hjem igen og vil arbejde videre med indtrykkene.

Børnehusene Humlebæk

Indendørs: De fysiske rammer indendørs er indrettet med tydelig rumidentitet, så børnene ved hvad og hvor de kan lege. Stuerne er opdelt med rum i rummet, så det skaber fordybelse i det børnene er i gang med.

Der arbejdes løbende med at indrette rummene efter børnenes perspektiver og børnegruppens trends/idéer.

Vi deler ofte børnene op i mindre grupper med en voksen. Dette skaber nærhed mellem barn/voksenrelationen samt barn/barn relationen, da der er færre børn, giver det mere mulighed for tid til udviklende dialog. De forskellige børnegrupper kan indrette sig på stuerne samt i alrummet/multirummet. Der er forskellige materialer tilgængelige, så børnene alt efter alder selv kan gå i gang, med det de vil. F.eks. perler, tusser, papir, karton, sakse, lim. Der er indrettet indendørs multirum til motorisk udvikling og afslapning.

Garderoben er også blevet til et rum, hvor man kan trække sig ud og lege. Her er der en stor bil (Smedegården), hvor børnene kan sidde i og "køre" en tur. Der er en bænk, der kan laves om til en seng, så man kan køre hjem og sove. Samtidig fungerer det godt, når der er flere samlet i garderoben, så kan man vente i bilen, til en voksen kan hjælpe. De voksne i garderoben kan her have en legende tilgang til det at skulle have overtøj på.

I en vuggestuegruppe har man arbejdet med indretningen, når børnene vågner fra middagslur. Man oplevede, at der hurtigt kom uro på stuen når børnene stod op. De valgte, at der skulle være dæmpet lys på stuen, en stjernehimmel der lyser op i loftet, beroligende musik. Dette gjorde at der blev en helt anden ro og børnene havde mulighed for stadig at vågne stille og roligt op. Personalet havde her mulighed for at give børnene det nærvær og den tryghed de havde brug for.

Udendørs: Vores legepladsers design sørger for et bevægelsesmiljø der skaber rammerne for mangfoldig udfoldelse af kroppen og inkluderende leg, samt appellerer til børnenes fantasi. Samtidig er der også steder hvor man kan lege fordybet stille leg.

På legepladsener er der forskellige rum i rummet med overdækkede terrasser, hvor børnene har mulighed for at tage bøger, tegnepapir og perler ud, hvis de har lyst.

Der er mange differentierede udendørsrum, hvor der f.eks. kan leges med riddere eller snedkere-res.

Der er rum med beplantning med mulighed for lege i ro fred eller steder hvor grov motorikken udfordres eller sanserne stimuleres.

Vi har gynger, sandkasse, legehuse, cykler, klatrestativer, hængebro, rutsjebane etc. Vi har en del frugttræer og frugtbuske som vi høster af om sommeren. Vi har krydderi, frugt og grøntsags bede om sommeren som børnene hjælper med at plante til, passe og til sidst spise afgrøden.

I et udeværksted (Nivågård) arbejdes der primært med forskellige naturmaterialer.

Om sommeren trækker vi nogle af indendørsaktiviteterne ud fx tegning, spil, bøger og syning.

Vi inddrager og bruger lokalområdernes muligheder, som vores fysiske ude-læringsmiljø, hvor f.eks. Å-løb, stranden, præsten have (Karlebo kirke) og naturen i baghaven tænkes ind i et element til at understøtte børn trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Det selvejende netværk

Børn i udsatte positioner

Som en del af arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet reflektere over, hvordan det pædagogiske læringsmiljø organiseres og tilrettelægges, så det også tilgodeser og understøtter børn i udsatte positioners læring.

Med børn i udsatte positioner forstås en sammensat gruppe af børn, det kan fx være børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet mv.

I nedenstående eksempel beskriver et dagtilbud, hvordan de arbejder med at skabe læringsmiljøer, som tilgodeser og understøtter børn i udsatte positioner:

Vi forsøger at skabe læringsmiljøer således at børn i udsatte positioner har mulighed for at udvikle sig. Vi arbejder med små faste grupper. Vi har øje for, at rutiner og dagens program ikke afviger for meget fra det kendte. Vi fremhæver barnets styrker, så andre børn får øje på dem. Det er vigtigt at alle børn føler sig som en del af fællesskabet, og at vi kan tilgodesse børn med særlige behov. Vi bruger samarbejdslege og 'fri for mobberi' materiale.

Skovlyset (puljeinstitution)

Leg og børnefællesskaber

Børns leg har værdi i sig selv og skal gives betydelig plads i hverdagen i dagtilbuddene. Det pædagogiske personale skal have opmærksomhed på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig. Det pædagogiske personale skal derfor løbende vurdere, om det er nødvendigt at rammesætte legen, så alle børnene trives i legen, prøver nye roller og sociale kombinationer og har en (positiv) oplevelse af at være med.

I nedenstående eksempel beskriver en af kommunens områdeinstitutioner hvordan de arbejder med at skabe gode legemiljøer:

I Børnehusene Nivå tager vi udgangspunkt i at skabe gode legemiljøer, der støtter op om børnefællesskaberne. Vi medtænker børneperspektivet, både når vi danner små grupper og når vi tilbyder de fysiske legemiljøer. Eks. hvem har gode relationer og hvem har brug for hjælp og guidning til at danne sociale relationer. Vi tilbyder legemanuskripter som guider legen og giver legekompetencer, som børnene har mulighed for at bygge videre på, med deltagende medarbejdere. Vi starter altid processen med at udfylde Skema til handling, justerer efter behov og evaluerer systematisk. Løbende dokumenteres legegrupperne på Aula, så forældrene kan følge udviklingen. Børnefællesskaberne giver mulighed for, at børn kan etablere venskaber på tværs af alder, køn og kultur.

Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af dagligdagen. Den er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn har lige deltagelsesmuligheder, og for at den udvikler sig positivt for alle børn. Legen er både den spontane, på børnenes egne præmisser, men også den organiserede leg, som igangsættes og understøttes af medarbejderne. Når barnet oplever sig selv som en del af et trygt og anerkendende fællesskab, skabes de bedste forudsætninger for barnets leg. Her kan de fantasere, iagttage, efterligne, spejle sig, udforske, kommunikere og tage initiativ. Vi er bevidste om, at skabe rum i rummet og få skabt forskellige

muligheder for legen, således at børnene kan bruge deres fantasi og skabe nye og forunderlige lege, både ude og inde. I dagligdagen bestræber vi os på at læring finder sted hele dagen.

Det er fredag formiddag i børnehaven og børnene er lige blevet færdige med at spise formiddagsmad. Flere af børnene genoptager deres lege og aktiviteter fra tidligere, men en lille gruppe børn kommer ikke rigtig i gang med at lege. De er ikke en del af det fællesskab, der er i gang på legepladsen. Den voksne foreslår, at de går om i cykelgården og tager cykler frem. Det vil børnene gerne. Der er 5 børn, som gerne vil cykle. Den voksne låser op til skuret, og de første børn henter cykler. Der er 2 børn tilbage, og de er lidt skuffede, da ynglingscyklerne er taget. Nu foreslår den voksne, at de kan lave et cykelværksted, hvor de vasker og reparerer cyklerne. Børnene synes det er en god ide og vil gerne være med.

I fællesskab bliver der hentet sæbevand, børster og klude og sammen kører de løbecyklerne ud af skuret. De 2 børn går straks i gang med at vaske de første cykler, og ret hurtigt kommer der flere børn til. De vil også vaske cykler. Det må de gerne, og den voksne opfordrer de 2 børn til at dele børster og klude ud til de andre børn. Der opstår ret hurtigt en leg, hvor de øvrige børn kører hen til "vaskehallen", og får deres cykel vasket, for derefter at give plads til de andre børn, der nu er blevet en del af aktiviteten. De 2 børn, der tidligere ikke rigtig var deltagende i nogen form for fællesskab, er nu dem der deler børster ud og "kalder" de andre børn frem i rækken. Den voksne er støttende og vejledende i aktiviteten, der nu er udvidet til at inddrage næsten alle børn fra stuen. Aktiviteten fortsætter frem til frokost, hvor børnene er med til at sætte cyklerne tilbage i skuret og rydde op.

Børnehuse Nivå

Kapitel 10

Ledelsens vurdering

I dette kapitel bringes ledernes vurderinger af udviklingen de seneste år og udviklingspotentialer for dagtilbuddene

Børnehusene Nivå

Dagtilbud i områdeinstitutionen	
Antal børn	I alt 311 fordelt på: 3 dagplejebørn 123 vuggestuebørn 185 børnehavebørn
Antal ledere	I alt 7 , fordelt på: 1 områdeleder 5 daglige ledere 1 akt leder
Antal (fuldtids-)ansatte	I alt 79 fordelt på: 1 ansat i dagpleje 37 pædagoger 5 pau 29 medhjælper 7 ledere

Lederens vurdering

Opfølgning på sidste kvalitetsrapports påpegning af behov for forbedring

I gennem de sidste 2 år har Børnehusene Nivå både på medarbejder og ledelsesplan finjusteret det pædagogiske arbejde i forhold til Den Styrkede Pædagogiske Læreplan herunder læring over hele dagen.

Organiseringen i husene er tilrettelagt, så alle børn er inddelt i små grupper – det meste af dagen. Dagen er tilrettelagt med færre opbrud og afbrydelser, således at medarbejderne kan fordybe sig i nærværende samspil og samtaler med det enkelte barn og børnegruppen. Der er afprøvet forskellige metoder, for at afprøve den bedst mulige praksis, hvor rutinerne i hverdagen konsekvent justeres på baggrund af den systematiserede evaluering.

For at understøtte sprogarbejdet i området, samt kvalificere sprogarbejdet i skolen har området et udviklingsprojekt med sprogforsker Pia Thomsen løbende over de næste 3 år. Ligeledes arbejdes der med Legemanuskripter som følgeforskningsprojekt, hvor en ph.d. Studerende både guider og indsamler data omkring medarbejdernes praksis, og hvor medarbejderne herefter bruger data og ny viden til at optimere arbejdet med børns leg og læring.

Projektet løber over en 4 årig periode. Udover tætte sparringsforløb er redskaberne blandt andet legekasseforløb, dialogisk læsning, sproggaven med i skolen, hvor 3 pædagoger og en daglig leder understøtter børnehaveklassernes aktionslæringsforløb om sprogdannelse.

Børnetallet stiger markant i Nivå. Grundet øget efterspørgsel på vuggestuepladser, er det planlagt at skabe flere vuggestuegrupper i Polarstjernen og flytte nogle af børnehavebørnene midlertidigt i Lærkereden – frem til at en eventuel overtagelse af Galaxens tomme lokaler bliver mulig – efter skole og SFO sammenlægningen på Nivå skole Nord.

Lederens samlede vurdering

Områdeledelse udspringer af ordet ledelse. Det er i ledelsen at området tager sit udgangspunkt. Børnehusene Nivå består af 4 huse og dagplejen – med plads til samhørighed og mangfoldighed i et attraktivt børne-, forældre-, og medarbejdermiljø.

I ledelsen har vi fokus på bæredygtig ledelse. Bæredygtig ledelse er for Børnehusene Nivå blandt andet et systematisk fokus på at skabe de bedste rammer for det enkelte barns dannelse, læring, trivsel og udvikling. Ledelsen har tæt faglig sparring på ledelsesopgaven, hvor også det pædagogiske værdigrundlag drøftes, samt den pædagogiske kvalitet i husene, og hvilken understøttelse det kalder på.

I områdeledelsesorganisationen strukturerer vi arbejds gange og opgaver, således at de daglige ledere i husene friholdes en stor del administration. De får herved mere tid til kerneopgaven – den pædagogiske udvikling tæt på børnene og medarbejderne, samt tid til den nærværende forældrekontakt. Der er i husene etableret forældrekontaktgrupper, hvor der sker en tæt involvering i og omkring den pædagogiske praksis. Kontaktførelserne fungerer også som bindeled til bestyrelsen. Organiseringen styrker kvaliteten af den pædagogiske ledelse og styrker den daglige leders arbejde tættere på praksisfeltet.

Alle huse har etableret en struktureret evalueringskultur baseret på tæt faglig sparring, observationer mm. Nogle af værktøjerne er refleksions- og observationsskemaer, læringstræ, skema til handling og videofilm af medarbejdernes interaktion med børnene. Hvert hus har strukturerede mødeforløb, hvor medarbejdernes høje faglighed bringes i spil, udfordres og skaber nye øvebaner og arbejds gange – alt sammen for fortsat at stå på tær for at alle børn trives, udvikles, dannes, og hvor der skabes læring over hele dagen.

Derudover arbejdes der med aktionsforløb for hele tiden at finjustere den pædagogiske praksis for at skabe det bedste miljø for børnene. I den systematiserede evalueringskultur arbejder vi fortsat med de etablerede refleksions grupper – både i de enkelte huse, samt på tværs i området. Det er PLF grupper (pædagogisk læringsfællesskaber), teams, faglig fyrtårnsmøder internt i husene og på tværs, samt andre pædagogiske sparringsfællesskaber på tværs af husene.

Sprogvejlederne er yderligere uddannet som faglige fyrtårne og indgår sammen med de pædagogiske fyrtårne og de pædagogiske vejledere, der er tilknyttet området, i arbejdet med understøttelsen af blandt andet børnenes sprog- lege- og sociale kompetencer i alle huse. Her arbejdes struktureret med medarbejdernes pædagogiske praksis for fortsat at sikre en høj kvalitet i læringsmiljøet. Derudover er de fysiske læringsmiljøer tilpasset den aktuelle børnegruppe og justeres efter behov.

Erfaringer fra coronatiden har ført til justeringer i opdeling af børnegrupperne i langt højere grad end tidligere. Børnene er inddelt i deres lille gruppe det meste af dagen, hvilket skaber mere nærvær og samspil for det enkelte barn. De er ude så meget som muligt, og at finde på løbecykler og ladcykler i hele lokalsamfundet. Der er investeret i en del elcykler, så udelivet også kan udforskes længere væk en det helt nære lokalmiljø. I samarbejde med Skolen i Virkeligheden har vi opretholdt science forløbet: "Børn formidler Natur" udendørs.

Når børnetallet stiger kalder det på flere medarbejdere. Indtil videre er det lykkedes at ansætte en række pædagoger, som specifikt søger ind i området grundet høj faglighed og grundet organisationsstrukturen, der sikrer højere grad af tryghed i ansættelsen.

Udviklingspotentialer

I forbindelse med kompetenceforløbet for alle pædagogiske medarbejdere i hele kommunen, skal alle arbejde videre med aktionslæringsforløb – for hele tiden at finjustere den daglige pædagogiske praksis.

Vi er i gang med at etablere en praktikvejledergruppe, som på tværs af vores huse og med afsæt i den styrkede pædagogiske læreplan, skal kvalitetssikre kompetenceudviklingen for de studerendes praktikforløb, for herved at tage medansvar for de pædagoger, som bliver uddannet, og som vi gerne vil fastansætte.

I forhold til det stigende børnetal arbejdes der i området hele tiden på at skabe de bedst mulige rammer, hvor målet er fastholde den pædagogiske kvalitet i hverdagens praksis til gavn for vores borgere og brugere.

Børnehusene Kokkedal

Dagtilbud i områdeinstitutionen	
Antal børn	I alt 375 fordelt på: 7 dagplejebørn 144 vuggestuebørn 224 børnehavebørn
Antal ledere	I alt 7 fordelt på: 1 områdeleder 5 daglige ledere 1 akt-leder 1 daglig leder af fælleskøkken- frokostordning
Antal (fuldtids-)ansatte	I alt 88 fordelt på: 3 ansat i dagpleje 40 pædagoger 8 pau 30 medhjælper 7 ledere

Lederens vurdering

Opfølgning på sidste kvalitetsrapports påpeging af behov for forbedring

Siden udviklingsprojektet *Ledelse af reflekterende læringsmiljøer* blev afrundet og evalueret i 2020, har vi fortsat udviklingen af ledernes refleksionsunderstøttende kompetencer. Mange medarbejdere oplever den nye mødestruktur som fagligt berigende og fremhæver refleksionen med kolleger samt ledernes faglige forberedelse som mærkbare forbedringer, der kvalificerer ledelsessparringen og den enkelte medarbejders praksis.

Det er blevet tydeligt, at etablering af en evalueringskultur ikke blot handler om implementering af en ny tilgang men om at vedligeholde en samarbejds- og ledelseskultur, hvor vi løbende justerer i takt med, at vi får øje på nye steder med plads til forbedring. Samt hvor vigtigt det er for den pædagogiske kvalitet, at lederne systematisk bliver klædt på – og klæder hinanden på - til den faglige ledelse med fokus på bestemte indsatsområder.

Medarbejderne har gennemført eksperimenter i praksis med fokus på en legende tilgang, nærværende samspil og inddragelse af børnenes perspektiver som aspekter af de voksnes

udvikling af relations-kompetencer. Der er videndelt på tværs af husene omkring konkrete nye handlemuligheder.

Lederens samlede vurdering

Mødestrukturen understøtter det vanskelige fokusskifte fra kvantitative læringsmål til bredere læringsmål, som kalder på, at medarbejderne kan reflektere både i og over deres praksis. Medarbejderne har under corona savnet personalemøderne og faglig inspiration fra forskere mv. udefra. Da alt blev sat på pause, blev det ekstra tydeligt, hvordan vi som områdeinstitution har skabt et fagligt udviklende læringsmiljø for både medarbejdere og børn. Vores indsats omkring etablering af en evalueringskultur på tværs af hele området skaber kvalitet i både den faglige ledelse og medarbejdernes professionelle dømmekraft i mødet med børnene.

Under Corona måtte vi begrænse udadrettet videndeling, som ellers har stor betydning for medarbejdernes faglige stolthed og synliggørelse af Børnehusene Kokkedal som attraktiv arbejdsplads. Vi delte dog i 2021, på et webinar med Nordisk Ministerråd, vores erfaringer med ligestilling i børnehøjde, et område hvor vi fortsat anses som frontløbere i Danmark. BUPL's Hovedbestyrelse har også kontaktet os om dette emne. Andre kommuner henvender sig igen, bl.a. for at høre om vores arbejde med ledelse af reflekterende fællesskaber samt Fælles legemanuskripter.

Vores fælles tilbud med turbussen og Det Grønne Værksted er også blevet ekstra værdsat blandt både medarbejdere, børn og forældre efter den midlertidige nedlukning under Corona. Vi har kvalificeret tilbuddene med en uddannet naturvejleder samt en pædagoguddannet chauffør, som deltager i planlægningen og bearbejdning af turene sammen med børnene. Sproggaven bidrager fortsat til at skabe sammenhæng på tværs ud fra et fælles årshjul, hvor alle huse arbejder med samme bog i samme periode og etablerer et fælles kulturelt fundament i hele børnegruppen.

Vi oplever, at den pædagogiske fremdrift og de fælles tilbud, som muliggøres af at være en fagligt samlet områdeinstitution, styrker kvaliteten samt en positiv medarbejderidentitet som en del af Børnehusene Kokkedal.

Udviklingspotentiale

Efter Corona og ansættelse af mange nye medarbejdere har vi brug for at genbesøge det fælles faglige grundlag og styrke professionssproget. Vi skal fortsat sigte mod at kultivere den enkeltes pædagogiske dømmekraft ift. inddragelse af børnenes perspektiver, en legende tilgang, styrkelse af legefællesskaber og nærværende samspil.

Vi tilrettelægger personalemøderne og lederforberedelsen ud fra et årshjul, hvor temaerne følger kommunens kompetenceudviklingsforløb, for at hjælpe med at omsætte uddannelsens indhold til praksis gennem rammesat kollegial refleksion, eksperimenter i praksis og faglig ledelse på mikroniveau. Vi skal fokusere på det pædagogiske i detaljen ud fra pointen om, at jo mere vi gør til genstand for refleksion, jo bedre kvalitet kan vi skabe.

For at sætte mere fokus på bæredygtighed i børnehøjde deltager vi fra 2022 i det 2-årige udviklingsprojekt Verdensomsorg i samarbejde med Ditte Winther-Lindqvist og Børnehusene Humlebæk.

I forhold til rekrutteringsudfordringen skal vi trække på gode erfaringer fra det foregående år, hvor vi som samlet område synliggør os som attraktiv arbejdsplads via inddragelse af

medarbejdernes sociale netværk. Derudover vil vi afprøve nye strategier målrettet studerende på professionshøjskolerne.

Børnehusene Fredensborg

Dagtilbud i områdeinstitutionen	
Antal børn	I alt 416 fordelt på: 29 dagplejebørn 139 vuggestuebørn 248 børnehavebørn
Antal ledere	I alt 9 fordelt på: 1 områdeleder 6 daglige ledere 1 akt-leder 1 daglig leder af fælleskøkken - frokostordning
Antal (fuldtids-)ansatte	I alt 114 fordelt på: 8 dagplejere 53 pædagoger 7 pau 37 medhjælpere 9 ledere

Lederens vurdering

Opfølgning på sidste kvalitetsrapports påpegning af behov for forbedring

Vi er fortsat godt i gang med arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan. Vi har haft særligt fokus på "ledelse tæt på" for at sikre en sammenhæng mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vi har arbejdet med PLF grupper, hvor de faglige fyrtårne-sammen med de daglige ledere har været en del af proces med spørgsmål omkring børneperspektivet, voksnes positionering og eksempelvis voksnes deltagelse i leg.

Vi har arbejdet med sproggaven og udviklet sparringsrum i vores lokale sprognetværk, med repræsentanter fra alle huse. Repræsentanterne er med til at sikre, at de aftalte opgaver implementeres i husene.

På grund af Corona blev kompetenceløft for alle pædagogiske medarbejder omkring arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan udsat, dette er nu i gang igen.

Lederens samlede vurdering

Vi er en områdeinstitution i udvikling og oplever at det at være Børnehusene Fredensborg giver mulighed for at sætte kompetencer i spil på kryds og tværs af huse, af medarbejdergrupper, af viden og erfaringer. Vi deler viden, sætter retning og sikrer nye spor, erfaringer deles og viser sig tydeligt i kvalitetsudviklingen af læringsmiljøerne, af den faglige udvikling i Børnehusene Fredensborg.

Vi er en samlet ledergruppe, der har fælles ansvar for fælles børn og fælles løft af de fælles opgaver. Vi har fokus på at være 'ledelse tæt på', hvilket betyder at være en del af den

pædagogiske praksis, have sparring med medarbejdere og på tværs i ledergruppen og dermed fastholde, vedligeholde og udvikle på kvaliteten i læringsmiljøerne i Børnehusene Fredensborg.

Alle børn skal have et godt børneliv, hvor alle oplever den tætte og nære relation der giver de bedste udviklingsmuligheder. Hos os, skal alle børn opleve at være en del af et fællesskab i et læringsmiljø, der er trygt, med fokus på trivsel. Dette kommer til udtryk i relationer og samspil, i lege og aktiviteter, i muligheden for at øve sig og i de fysiske rammer.

Vi har gennem de sidste år fået erfaringer i en Corona-tid, der betyder at vi inddrager data langt mere i forhold til organisering af vores hverdag, eksempelvis-skemalægning ud fra antal børn der fremmøder hen over dagen. Vi har fundet nye veje at gå eksempelvis i forhold til opdeling af mindre grupper, indretning af de fysiske rammer, optimeret brug af det digitale i forældresamarbejde- eksempelvis samtaler mellem dagtilbud og hjem. Vi har ændret vores mødestruktur og kan veksle mellem web møder og fysisk fremmøde, ændring af afholdelse af pauser.

Børnehusene Fredensborg har en medarbejdergruppe, der har et stort engagement, der er medvirkende til at vi er dem vi er og at der undervejs ses på nye løsninger, nye muligheder der har afgørende betydning for den bevægelse områdeinstitutionen og alle huse er i.

Udviklingspotentiale

Vi skal fortsætte med at arbejde med udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer.

Vi er fortsat optaget af de voksnes positionering, både medarbejdere og ledelsespersoner.

Vi vil gøre endnu mere brug af video optagelser-som afsæt for refleksion, udvikling og forbedring der hvor der er brug for det.

Vi skal fortsat have fokus på at følge børnenes spor. Være nysgerrige på hvad der skal til for at skabe de bedste rammer- det bedste afsæt for leg. Dette for at legen kan udvikle sig og for at børn og voksne får mulighed for at kunne blive endnu længere i lege.

Den inkluderende tilgang skal have en særlig opmærksomhed, i forhold til alle børnegrupper, herunder vores organisering og vores læringsmiljøer.

Vi har været i gang med PLF-grupper i nogle år og skal have øje for hvad næste skridt kan være i udviklingen af dette, både i medarbejder og ledelsesgruppen.

Børnehusene Humlebæk

Dagtilbud i områdeinstitutionen	
Antal børn	I alt 450 , fordelt på: 4 dagplejebørn 174 vuggestuebørn 272 børnehavebørn
Antal ledere	I alt 8 , fordelt på: 1 områdeleder 5 daglige ledere 1 akt-leder 1 daglig leder af fælleskøkken - frokostordning
Antal (fuldtids-)ansatte	I alt 112 , fordelt på: 1 dagplejer 50 pædagoger 7 pau 46 medhjælpere 8 ledere

Opfølgning på sidste kvalitetsrapports påpegning af behov for forbedring

Ligesom i den seneste kvalitetsrapport, har Børnehusene Humlebæk haft en stor tilgang af børn. Vi har udvidet med børnegrupper i flere af vores børnehuse, hvilket har betydet et stort fokus på udvikling af nye pædagogiske læringsmiljøer, rekruttering af medarbejdere, samt indkøringer som en stor del af den pædagogiske hverdag.

Vi har som alle andre dagtilbud været bremset i vores samarbejde på tværs på grund af Corona nedlukning og restriktioner. Dette har givet os et værdifuldt indblik i, hvordan vi kan organisere os i mindre grupper, og opstille mere konkrete rammer for forstyrrelser i hverdagen- til gavn for børnenes trivsel.

I 2020 gik vi i gang med kompetenceudvikling af alle medarbejdere, med et fællesskab og en retning for evaluering af den pædagogiske praksis. Denne har været udfordret under Corona retningslinjerne, hvor samarbejdet på tværs har været vanskeliggjort. Derfor bliver vores kommende opgave, at skabe samling for de pædagogiske justeringer der er sket i de enkelte børnehuse det seneste år/halvandet. Medarbejderne skal netop i gang med kompetenceudvikling i den styrkede læreplan igen her i november måned. Vi gik så småt i gang i 2020 med at anvende evalueringsmetoden 'skema-til handling', men nu kommer alle børnehuse til at anvende det systematisk i forbindelse med Kompetenceudviklingen.

For at skabe sammenhold har vi øget vores andel af lokal-MED-møder, for at ledelsen kan komme tættere på trivslen i de enkelte børnehuse, nu hvor det fysiske samarbejde ikke har været muligt. På Med-udvalgets opfordring har vi endvidere startet et nyhedsbrev fra områdelederen op, hvor vi sikrer videndeling om hvad der foregår i området, hvilke fælles opgaver, der ligger i den kommende månedstid, samt for at medarbejderne kan se sig som del af et fællesskab og blive inspireret af hinanden.

Lederens samlede vurdering

Børnehusene Humlebæk er godt i gang med at arbejde ud fra den styrkede pædagogiske læreplan. I Børnehusene Humlebæk indretter vi vores grupperum så det giver mening for alle aldre. Vi anlægger børneperspektiv gennem observation, og samtaler med børnene. Hos os er det de voksne, der er forberedte og arbejder struktureret, med de ting der optager børnene. Vi er klar til at ændre dagens aktiviteter, hvis det ikke er det børnene er optagede af. En tur på stranden, kan blive til en tur til fortovet for at være nysgerrige på sneglens spor på stien.

Vi har under Corona-pandemien været udfordret i at få den pædagogiske hverdag til at fungere under nye rammer. Faste retningslinjer samtidigt med renoveringer i mange af vores børnehuse, skabte nødvendighed til at tænke kreativt, inddrage lokalsamfundet, samt udfordre både børn og personale en smule. I et børnehus etablerede vi vuggestuegruppe i et shelter på Krogerup Avlsgård – et projekt der startede med lidt tvivl hos særligt forældregruppen, men som sidenhen er udmundet i at vores ene bus er blevet etableret som vuggestuebus, da vi opdagede og udvidede læringsrummet for vuggestuebørnene i naturen.

Som en del af Børnehusene Humlebæks læreplan har vi beskrevet, hvordan vi arbejder med overgangene som et af vores vigtige læringsmiljøer, da det er her det somme tider kan være svært at navigere i og vi ved den pædagogiske opmærksomhed på overgange, sikrer en glidende og naturlig hverdag og ikke blot en hverdag med mange skift. Fra tiden med Corona retningslinjerne, så vi her en måde hvor børnene fik stor gavn af at forældrene ikke var i børnehusene, da vi netop observerede at manglen på forældreforstyrrelser, skabte øget trivsel i børnegruppen. Derfor har vi i samarbejde med vores områdebestyrelse besluttet at fastholde blikket for børneperspektivet ved at forældrene ikke må være på stuerne hver dag fra 8:00-15:00. Vi oplever at dette skaber færre konflikter mellem børn og forældre omkring afleveringstidspunktet og det skaber mere ro/færre forstyrrelser og bedre vilkår for det nærværende lege- og læringsmiljø.

Udviklingspotentiale

Et af områderne vi særligt arbejder med i Børnehusene Humlebæk er bæredygtighed. Vi har netop decentraliseret Sprog vurderinger og sprogtrappen i Børnehusene Humlebæk, således at sprogopgaven kom tilbage til pædagogerne og derved tættere på børnenes hverdag. Vi er fortsat i gang med en implementeringsfase, hvor vi gør os erfaringer i om der er behov for en central sprogvejleder eller om ansvaret for vurderinger, handleplaner osv. kan klares i børnehusene. Dette evaluerer vi løbende.

Vi har de senere år arbejdet en hel del med evaluering, delvist med "skema til handling" og under Corona-nedlukningen i en mere simplificeret udgave, som vi kalder "Hvorfor, hvor og Hvordan"

I flere af vores børnehuse kobles den formelle del af evalueringen op på vores årshjul. Tovholderne for de enkelte forløb har sat sig ned og lavet et styredokument, der beskriver forløb, hvorfor hvor og hvordan og så med forslag til aktiviteter.

De har lavet evalueringsmål samt en skriftlig evaluering til sidst. Det har været lidt svært for enkelte. Alle arbejder med samme tema og laver individuelle evalueringer.

Uden for Corona laver vi tovholdergruppe der sætter rammen for alle grupper, men pt er det hver stue, der står for hvert deres. Derfor har den røde tråd ikke været helt tydelig, pga. vi ikke kan samles og alle evalueringer er ikke skrevet sammen.

Men på denne måde har vi også kunne få et blik for, hvor medarbejderne er fagligt. Alle har fået en mulighed for at varetage deres forløb, og her har vi kunne se hvem der har haft svært ved det. Alle har kunnet arbejde med at reflektere og sætte ord på deres eget forløb. De har fået hjælp af daglig leder og fyrtårn/koordinatorer.

Vi er i et børnehus gået i gang med at anvende børnesamtaler og derved få et tydeligt billede for børneperspektivet. Her fik vi blik for hvad der optager børnene. Samtalerne var bygget op med fokusord. Det er en målsætning at afslutte projekter ved børnesamtaler i alle husene. Vi bliver kun klogere, når vi spørger børnene.

I 2021 har vi haft fokus på at gøre AKT arbejdet systematisk i form af et fast rul i den konsultative vejledning i børnehusene, hvor AKT-leder, pædagogisk vejleder og koordinator eller daglig leder sidder med på mødet sammen med relevant pædagogisk personale. Dertil også et fast rul i evalueringen af de mål der bliver sat op til det pædagogiske læringsmiljø. På den måde sikrer vi os i Børnehusene, at vi kommer godt omkring alle børnehuse og der er naturligvis også plads til, at der opstår noget der ikke kan vente til det faste rul.

I vores arbejde med målsætningsskemaer er vi især blevet opmærksomme på, at det gode målsætningsskema skal leve i praksis og ikke ligge i en skuffe. Vi har derfor afprøvet, at selve målene hænger anonymiseret på stuen, hvor det er let for nye medarbejdere at orientere sig i den fokuserede pædagogiske tilgang. Ligeledes er det også nemt for den pædagogiske vejleder at referere til de aftalte mål og være med til at støtte op om disse og lave de små evalueringer løbende.

Ved seneste kvalitets rapport havde vi nogle målsætninger, som vi tager med videre:

- Vi vil afsætte tid på hvert pædagogisk møde til tematiserede emner, som vedrører ovenstående udviklingspotentialer. Hvad menes der egentlig med eksempelvis science? Hvordan udvikler vores arbejde med science sig? (Dette punkt har været vanskeligt under Corona retningslinjerne og det adskilte personale)
- Med afsæt i den styrkede pædagogiske læreplan, skal medarbejderne beskrive deres fysiske læringsmiljøer. Der skal være opmærksom på miljøer som ikke bruges ofte
- Vi skal i højere grad inddrage børnene i evalueringen af institutionens læringsmiljøer, f.eks. med billeder. "Tag et billede af det sted der er sjovest at lege" "tag et billede af det sted du synes er mindst sjovt at lege" osv. – dette er vi så småt gået i gang med og vil gøre mere af i praksis
- Ledelsen vil styrke medarbejdernes viden om børns forventede sprogfærdigheder og 'literacy' kompetencer på forskellige alderstrin. Arbejdet med Sprogtrappen har givet en synliggørelse af forventninger til det enkelte barn. Det understøtter det pædagogiske arbejde i hverdagen

Skovlyset (puljeinstitution)

Antal børn	I alt 29 fordelt på: 0 vuggestuebørn 29 børnehalebørn
Antal ledere	I alt 1
Antal (fuldtids-)ansatte Børnehave i alt	I alt 6 , fordelt på: 1 pædagog 4 medhjælpere 1 leder

Lederens vurdering

Opfølgning på sidste kvalitetsrapports påpegnings af behov for forbedring

Vi har fokus på at sikre at vi når rundt om alle seks læreplanstemaer. Vi ser dem tæt forbundet til hinanden. Læring, udvikling og dannelse foregår over hele dagen, både i den frie leg, i den mere voksenstyrede, i vores daglige rutiner og ikke mindst i de spontane situationer som vi værdsætter.

Lederens samlede vurdering

De grundlæggende værdier i Skovlyset bygger på anerkendelse og respekt (for sig selv, hinanden og naturen), venskaber og leg (afgørende elementer for at have en god og udviklende dag), nærvær og fordybelse (i relationerne og i aktiviteterne) samt natur og udeliv (viden om naturen og hvilke muligheder den kan give mig og hvad jeg kan give og gøre for naturen).

Børnene er nu opdelt i 3 grupper ud fra deres alder. Vi har valgt at aldersopdele dem, så vi kan give dem de optimale udfordringer og dermed muligheder for at udvikle sig.

Det har under Corona-pandemien vist sig at vi har stor glæde af at dele os i små grupper, med faste voksne når det er muligt. Det giver en kontinuitet og et tæt kendskab til hinanden, samt giver bedre muligheder for nærvær og indlevelse.

Vi er en skovbørnehave og al vores tid bliver derfor tilbragt udendørs. Derfor er det vores udeareal og skoven der er vores store og uendelige læringsrum.

Vi ønsker fysiske og aktive børn. De har uendelige muligheder for at bruge deres krop, lære dens formåen og begrænsninger. Det gør de ved at klatre på skrænter og træer, gå balance på væltede træer osv. Da der ikke er rammer der definerer legen bliver deres kreativitet og fantasi udfordret. Det er skønt at se når resterne fra et væltet træ bliver deres isbutik og en lille pind med en agern skal på toppen er isen. I den situation, som så mange andre får dialogen plads, sproget bliver trænet og udviklet, når vi f.eks. vi samtaler om smag, farver og antal kugler på isen.

Vi har meget fokus på, at de skal bruge deres sanser. Børnene skal opleve, føle, smage på naturen. Årstiderne, plantelivet og dyrelivet skifter. De konstante forandringer i læringsrummet, giver god anledning til at være nysgerrig og iagttagende på forandringerne.

Vi har til tider materialer eller lege med i skoven. I øjeblikket er det samarbejdslege børnegruppen har mest brug for, så det er de lege der er fokus på i øjeblikket.

Dialog, samvær, nærværende samtale er nøgleord hos os. De små grupper giver os mulighed for ikke kun at gøre noget for det lille fællesskab, men det har også givet mere plads til det enkelte barn føler vi.

Vi bruger højtlesning, fortælling og eventyr i hverdagen, både hjemme i børnehaven og i skoven.

Vores fokus det sidste års tid har været sproget, hvordan vi taler til hinanden (børn-børn), at sætte ord på sine følelser og respekterer andre for deres mening/følelse.

Dertil bruger vi blandt andet materialet fra fri for mobberi.

Som en kontrast til de vidde breder og højt til loftet, har de en gang om ugen yoga i små grupper. Vi oplever at yogaen skaber et frirum til at komme ned i kroppen og forbinde sig selv med åndedrættet, opleve nærvær og fordybelse og udforske sig selv på en sjov og kreativ måde.

Udviklingspotentiale

Vi har sammen med bestyrelse sat 2 nye fokuspunkter for næste år.

Det første er overgangen fra børnehaven til skolen. Vi ønsker at sikre at de børn vi sender videre til skolen har fået de kompetencer med fra os som der er brug for når man skal være et skolebarn med alt hvad det indebærer. Vi vil kontakte de lokale folkeskoler og få en dialog i gang.

Der er et stort ønske fra vores forældregruppe at de ønsker at mødes og ses noget mere. Der har på grund af Corona-pandemien været lukket ned for de sociale arrangementer, hvilket gør at mange forældre ikke ved hvem hinanden er. Derfor er det, så snart det er muligt igen, et område vi vil have mere fokus på. Det er både store fælles arrangementer, men også spiseaftener/legegrupper for hver gruppe.

Nivågård børnehave

Antal børn	I alt 38 børnehavebørn 1 vuggestuebørn 37 børnehavebørn
Antal ledere	I alt 1
Antal (fuldtids-)ansatte	I alt 6 , fordelt på: 3 pædagoger 2 medhjælpere 1 leder

Lederens vurdering

Opfølgning på sidste kvalitetsrapports påpejning af behov for forbedring
<p>For at give plads til nærvær og fordybelse mellem børn og voksne, både når vi er fuldt personale, og når vi er mindre personale grundet sygdom, ferie, kurser, etc. er vi i gang med at lave plan A og plan B. I plan A er der flere valg ift. aktiviteter og lege, og i plan B vil der være mulighed for at vælge mellem bestemte(fælles) lege og aktiviteter der er nemme og sjove, når der er mange børn og få voksne.</p> <p>I vores selvejende netværk har vi vidensdeling på vores netværksmøder og vores fælles personale kurser. Vi er bevidste om og arbejder på at lave endnu mere samarbejde på tværs af vores institutioner.</p>
Lederens samlede vurdering
<p>Under Corona pandemien har vi måttet justere nogle gange i pædagogisk praksis. Da vi i næsten 1 ½ år kun har været ude på legepladsen, har det især været i forhold til vejret, at vi har måttet være kreative. Vi har stort set kunnet arbejde ud fra den styrkede pædagogiske læreplan, som vi plejer, der har bare været mere natur, krop og bevægelsestemaer. Vi har brugt en del mindre tid på møder, men har kunne bibeholde vores prioritering omkring pauser, der foregår ude blandt børnene, hvor vi også løbende drøfter relevante emner der presser sig på. Under Corona blev børnene mere selvhjulpne, det arbejder vi med at holde fast i.</p> <p>Vores prioritering nummer et har været under Corona og stadig er på børnenes trivsel både individuelt og i børnegrupperne, det er ud fra dem samt Fredensborg kommunes børne- og ungepolitik og sundhedsstyrelsens anbefalinger vi træffer vores pædagogiske beslutninger.</p>
Udviklingspotentiale
<p>Vi har hele tiden øje på at drøfte og diskutere vores pædagogiske grundlag, så det afspejler den måde vi arbejder på. Derudover har vi en fortsat opmærksomhed på hele tiden at turde at forholde os kritisk til egen praksis for at opkvalificere denne. Vi vil også fremadrettet have fokus på evaluering og evalueringskulturen, fordi vi herigennem kan opkvalificere egen praksis.</p>

Smedegårdens Børnehus

Link til hjemmeside

www.smedegaaden-fk.dk

Fakta

Antal børn	I alt 92 børn fordelt på: 38 vuggestuebørn 54 børnehalebørn
Antal ledere	I alt 2 fordelt på to huse 1 leder 1 afdelingsleder Frokostordning
Antal (fuldtids-)ansatte	I alt 22 fordelt på: 7 pædagoger 5 pau 8 medhjælpere 2 ledere

Lederens vurdering

Opfølgning på sidste kvalitetsrapports påpegnings af behov for forbedring

Smedegårdens børnehus tager udgangspunkt i tilsynets vurderinger og anbefalinger til behov for forbedringer i de selvejende institutioner.

Smedegården har i den grad arbejdet med at organisere hverdagens rutiner og aktiviteter, se afsnit 'Lederens samlede vurdering'.

Generelt arbejdes der med vidensdeling de selvejende institutioner imellem. Grundet Corona har det haft sine begrænsninger.

Lederens samlede vurdering

Da Corona ramte Danmark, afstedkom det markant anderledes betingelser for vores pædagogiske praksis. Restriktioner, målrettet hygiejne, værnemidler og afstand nødvendiggjorde en tilpasset struktur – en struktur, som havde nogle begrænsende effekter for børnene, forældrene og personalet.

De fysiske, psykiske og sociale rammer blev forandret grundet:

- Opdelingen af de inden- og udendørs arealer i "baser"
- Opdeling og isolering af børnegrupper og personalets arbejdsfællesskab
- Adskillelse af børn og forældre i afleverings- og afhentningssituationerne
- Minimering af fysisk dialog mellem forældre og personale

Coronatiden kaldte på justeringer i Smedegårdens pædagogiske praksis:

- Gruppedannelse
- Legerelationer
- Inkluderende praksis
- Selvhjulpethed og 'samhjulpethed' (vores eget ord for det samarbejde, som læringsmiljøet måtte understøtte ift. at børnene i højere grad måtte hjælpe hinanden)

Retningslinjerne i forhold til fysisk opdeling og afstand havde betydelige konsekvenser, både negative og positive:

- Opretholdelse af etablerede legerelationer blev vanskeliggjort
- Den inkluderende praksis på tværs af de nuværende aldersgrupper, stuer, legegrupper og personale blev sat på pause
- Der opstod nye venskaber og samtidig frustrationer over, at der var færre børn at lege med
- Der blev mere tid til nærværende samtaler med børnene og færre forstyrrelser
- Der opstod tættere relationer blandt børn og voksne i de mindre grupper, og samtidig et savn af de andre børn og voksne
- Børnenes afleveringssituation blev med tiden præget mere af glæde over at skulle i gang med dagen fremfor sorgen over at være adskilt fra mor og far
- Afhentningssituationerne uden forældrene understøttede børnenes selvhjulpethed, idet at de fx selv skulle hjælpe med at pakke deres taske og bære den ud.

Vi har haft særlig fokus på at skabe en tryk hverdag med de nye rutiner og løbende forandring. Vi har haft fokus på at spejle børnene i deres duelighed i forhold til at skulle noget nyt og uprøvet. Vi har skærpet opmærksomheden på, hvordan et "jeg kan ikke" blot var et skridt på vejen henimod "jeg kan selv".

At forandringerne i coronatiden gik så hurtigt har stillet store krav til personalet i forhold til at rumme, reflektere og omdanne 'overlevelse' til 'levelse' for børnene. Børnene har spejlet sig i de voksne som prøvede sig frem og tænkte over hvordan man tog næste skridt. Vi har været nødsaget til at invitere nysgerrigheden og den eksperimenterende tilgang endnu mere på besøg i hverdagen.

Vi har haft særlig fokus på at skabe kvalitet og trivsel i de enkelte grupper af børn. Vi har bestræbt os på at opstart af nye børn skulle opleves trygt for både barnet og familierne.

Læringsmiljøet blev udvidet til vores fantastiske nærområde i Nivå. Vi fulgte børnenes spor på ture og på legepladsen og inddrogede børnenes viden om nærmiljøet til at skabe medinddragelse i forhold til aktiviteter og ture.

Udviklingspotentiale

Implementering og uddannelse i den styrkede pædagogiske læreplan er vi stadig i gang med i Smedegården (Kompetence forløbet).

Læringsmiljøet/indretning ude og inde vil have vores opmærksomhed det kommende år. Vi ønsker at børnene er med i denne proces, da børneperspektivet er vigtigt i forhold til trivsel og læring.

Vores evalueringskultur skal vi forfine, så den passer til den virkelighed, vi får i det kommende år. Corona har givet os en læring, som vi kan tage med os.

Kastaniegården (Det selvejende netværk)

Antal børn	I alt 52 fordelt på: 22 vuggestuebørn 30 børnehalebørn
Antal ledere	I alt 1
Antal (fuldtids-)ansatte	I alt 10 , fordelt på: 3 pædagoger 5 medhjælpere 1 leder

Lederens vurdering

Opfølgning på sidste kvalitetsrapports påpegnings af behov for forbedring
Kastaniegården tager udgangspunkt i tilsynets vurderinger og anbefalinger til behov for forbedringer i de selvejende institutioner. Der bliver arbejdet i personalegruppen med de kommentarer til forbedringer, som tilsynet er kommet med på personalemøder.

Kastaniegården ser det som en styrke at lederen er til stede i huset. Når lederen indgår i det daglige arbejde, sammen med personalet, giver det en tryghed og en trivsel, som også forældrene sætter pris på. Vejen fra tvivl til afklaring og trivsel er aldrig lang i en selvejende institution. Der bliver arbejdet med tilsynets kommentarer til ledelse tæt på og i hverdagen.

I ledergruppen i netværket af selvejende institutioner arbejdes der med inspiration og udvikling. Der arbejdes målrettet med overgange i institutionen.

Kastaniegården har et stort fokus på planlægning og på at sætte ting i systemer, således at personalet kan være sammen med børnene mest muligt.

Lederens samlede vurdering

Kastaniegården har løftet sit faglige niveau igennem målrettet indsats i forhold til organisering, kompetencer og indretning. Der arbejdes med den faglige udvikling, både via internt opnåede erfaringer og via input udefra.

Det vægtes i Kastaniegården, at den pædagogiske praksis er iagttagende, reflekterende og handlende. Dette gælder både i forældresamarbejdet og i personalegruppens indstilling til arbejdet, samt i det ledelsesmæssige arbejde.

Institutionen sætter mål for året ved et fælles personale-/bestyrelsesmøde i januar og MUS en gang årligt.

Erfaringer Corona: Fokus på organisering, tydelige aftaler, færre børn per voksen, kortere åbningstid, mængden af plastiklegetøj, mulighederne i udelivet hele året i alt slags vejr, fokus på kerneopgaven, mængden af opgaver, der blev sat på pause, som ikke værende nødvendige.

Udviklingspotentiale

- Vi vil arbejde med organisering på dage, hvor vi ikke er fuldt bemandede
- Vi vil arbejde med de indendørs læringsmiljøer
- Vi vil fortsat arbejde på at gøre opmærksom på, at der ligger en daginstitution i Karlebo.

KAPITEL 11

Administrationens vurdering og anbefalinger

Dette kapitel beskriver administrationens vurdering og anbefalinger til den enkelte områdeinstitution, puljeinstitution og det selvejende netværk, med udgangspunkt i de årlige tilsynsbesøg

Børnehusene Kokkedal

Institutionens faglige niveau

Børnehusene Kokkedal er kendetegnet ved at være konstant nysgerrig på ny viden og forskning, hvilket de mange projekter områdeinstitutionen har deltaget i, vidner om. Det har endvidere ført til udviklingsprojekter med forskere som har resulteret i udvikling af en række værktøjer som er implementeret i områdeinstitutionen: 'Min læringshistorie', 'Filur', 'legemanuskripter' og 'ligestilling i læringsmuligheder'. Ligesom institutionen arbejder med Fredensborg Kommunes sprog-gaven. Via et systematisk arbejde med værktøjerne, sikrer det pædagogiske personale, at hvert enkelt barns trivsel, læring, udvikling og dannelse understøttes.

Det faglige niveau i områdeinstitutionen skaber rød tråd i det pædagogiske arbejde i de enkelte institutioner. Eksempelvis arbejder institutionerne i høj grad med at etablere mindre grupper af børn og voksne, som giver gode betingelser for nærværende samspil mellem børn og voksne og understøttelse af et rigt sprogligt læringsmiljø.

Området står stærkt i arbejdet med 'faglig ledelse tæt på' den daglige pædagogisk praksis. Det betyder, at de daglige ledere er langt tættere på praksis end tidligere. Den daglige leder foretager observationer og giver feedback til det pædagogiske personale, så praksis løbende justeres og kvalificeres i forhold til den konkrete børnegruppe.

Endelig kendetegnes områdeinstitutionen ved at være innovativ og løsningsorienteret. Det er lige fra nye og spændende projekter til små løsninger i dagligdagen. Eksempelvis er nogle af husene begyndt at tage på små udflugter i middagsstunden med børn i udsatte positioner, for at sikre nære og udviklende læringsmiljøer over *hele* dagen.

Udviklingspotentiale og administrationens anbefalinger

I Børnehusene Kokkedal kan der med fordel være fokus på, at alle stuer i det enkelte hus arbejder systematisk med de refleksions- og evalueringsværktøjer, som er implementeret i områdeinstitutionen.

Indretning af lege- og læringsrum er allerede godt på vej i områdeinstitutionen. Det giver børnene adgang til gode og inspirerende læringsmiljøer, der understøtter leg og fungerer som en aktiv medspiller i den daglige pædagogiske praksis. Der, hvor arbejdet ikke er så langt, bør der sættes fokus på at få udviklet læringsrummene.

Fasthold og udbred det gode arbejde omkring sprog-gaven og den sprogunderstøttende nudging som nogle af husene har koblet til sprog-gavens bøger, og som er med til at understøtte kvalitet i hverdagens rutiner.

Børnehusene Humlebæk

Institutionens faglige niveau

Børnehusene Humlebæk er kendetegnet ved løbende at inddrage forløb med bevægelse, natur og udeliv og kulturelle udtryksformer med personaler, som er uddannet indenfor de enkelte temaer. Områdeinstitutionen har ligeledes etableret bevægelsesrum i hvert enkelt institution. Endelig er der ved at blive bygget en ny spejderhytte på 'Feddet', Nederste Torpenvej, som skal fungere som udflugtsmål for de enkelte huse.

Områdeinstitutionen er i gang med at udvikle det pædagogiske arbejde ud fra den styrkede pædagogiske læreplan. Der arbejdes eksempelvis med praksisfortællinger som refleksions- og evalueringsværktøj til at skabe bevidsthed om egen praksis, og hvor der med fordel kan justeres og kvalificeres.

Områdeinstitutionen har gennem arbejdet med sproggen og på grund af Corona fået gode erfaringer med at arbejde i mindre børnegrupper. Der arbejdes fortsat med at dele børnene i mindre grupper fx i aktiviteter og ved måltiderne, og i nogle huse gøres det hele dagen. Tilsynene viser, at når børnene er sammen med en voksen i en lille gruppe, giver det bedre muligheder for de voksne at være i nærværende samspil med børnene.

Området er i gang med at udvikle deres arbejde med at inddrage børneperspektivet. Her har nogle huse opnået gode erfaringer med at tilrettelægge læringsmiljøet efter, hvad børn er optaget af, fx at følge børns spor i leg og aktiviteter.

Udviklingspotentiale og administrationens anbefalinger

Der kan med fordel sættes fokus på arbejdet med faglig ledelse tæt på, så alle daglige ledere kan følge og understøtte det pædagogiske personales arbejde med at justere og kvalificere praksis med afsæt i den konkrete børnegruppe. Ledelsesteamet kan eksempelvis udarbejde en strategi for, hvordan kompetenceforløbet om faglig ledelse implementeres i området, hvor der laves aftale om systematisk evaluering af lederens arbejde med ledelse tæt på.

Indretning af lege- og læringsrum bør kvalificeres i alle huse, så børnene får adgang til gode og inspirerende læringsmiljøer, der kan understøtte leg, og fungere som en aktiv medspiller i den daglige pædagogiske praksis.

Der kan med fordel sættes fokus på, at alle huse får udnyttet kvadratmeterne bedst muligt, så børn og det pædagogiske personale får de bedste betingelser for at indgå i nærværende samspil.

Børnehusene Nivå

Institutionens faglige niveau

Børnehusene Nivå er kendetegnende ved at have en tydelig rød tråd i deres systematik og der er stor fokus på at opbygge en evalueringskultur. Der arbejdes med systematisk refleksion og sparring i personalegruppen, hvor de faglige fyrtårne, sprogvejleder og pædagogisk vejleder har en aktiv rolle. Der er i området videreudviklet på kommunens procedure og systematik i samarbejdet med SFO og skole om børnenes overgang.

Tilsynene viser, at kompetenceforløb har skabt en tydeligere rød tråd i ledelsesteamet i forhold til at bedrive ledelse tæt på. Ledelsesteamet er kendetegnet ved løbende videndeling og ved at hjælpe hinanden med fx systemer og metoder.

Der er stor opmærksomhed på forældresamarbejdet. Under Corona har medarbejderne været optaget af, hvordan dialoger kan foregå, og hvordan forældre kan få mest mulig viden om barnets dagligdag i dagtilbuddet.

Der er i området opmærksomhed på at arbejde i små grupper og at få det fysiske læringsmiljø udviklet alle steder. Der udveksles løbende erfaringer mellem områdets huse i forhold til at komme med ideer til pædagogisk indretning, der kan understøtte læringsmiljøet og derved understøtte børnene i deres trivsel og udvikling.

Der er i området mange eksempler på en høj pædagogisk faglighed og et stort engagement, med fokus på at sikre børnenes trivsel og udvikling. Der arbejdes kontinuerligt på at få udviklet og fastholdt en organisering med en tydelig rollefordeling og en plan for dagen.

Udviklingspotentiale og administrationens anbefalinger

Det anbefales at der fortsat er fokus på, at udvikle en feedback kultur blandt personalet, så medarbejderne i deres daglige arbejde hjælper hinanden med at holde fast i deres arbejde med at tilrettelægge læringsmiljøet efter børnenes behov.

Der skal i Børnehusene Nivå være fokus på at inddrage børnene mere i rutinerne igen. Der er behov for løbende videndeling om sprogstrategierne og om sproget som et pædagogisk redskab. Her tænkes især på nye medarbejdere, der ikke har været en del af forløbet om 'Klog med sprog' og Sproggaven.

Området har i deres skriftlige pædagogiske læreplan beskrevet, hvordan de vil udvikle et pædagogisk læringsmiljø for børnene hele dagen. Det ses allerede implementeret i nogle af dagtilbuddene og det anbefales at området fortsætter deres fokus med at udvikle et pædagogisk læringsmiljø hele dagen, så det i højere grad ses i alle dagtilbud.

Børnehusene Fredensborg

Institutionens faglige niveau

Det er kendetegnene for Børnehusene Fredensborg, at de konstant reflekterer over deres pædagogiske arbejde. Der er kultur for at sætte pædagogiske dilemmaer på dagsorden, med fokus på hvordan de kan justere og udvikle praksis til fordel for alle børns trivsel.

Områdets ledelsesteam udveksler løbende viden og erfaringer i deres ledelsesopgaver og de har gode erfaringer med at bruge hinanden i deres udvikling af at bedrive ledelse tæt på. De bruger både eksterne forløb som fx Lone Svinth samt interne forløb som fx et forløb om stress håndtering, til at udvikling af deres ledelse.

Der er i området draget gode erfaringer med at tilrettelægge det pædagogiske læringsmiljø ved at følge børns spor. Der er fokus på at finde en systematik i forhold til at kunne evaluere på arbejde med at arbejde med børneperspektivet.

Området drøfter løbende, hvordan de kan sikre, at de bevarer fokus på arbejdet med de voksnes positionering og rolle overfor børnene. Personalet er løbende optaget af at videndele, eksempelvis om hvordan de fysisk placerer sig, og hvordan de bruger sprog, mimik og stemme i deres relationsarbejde med børnene.

Udviklingspotentiale og administrationens anbefalinger

Der skal i området være opmærksomhed på, at der i alle husene findes en praksis, som kan tilgode både en planlagt ramme med læringsmål for børnene hele dagen, og at der fastholdes god plads til børns initiativer og ideer.

Der kan med fordel udarbejdes en aftale om systematisk videndeling om relationsarbejdet og sprogstrategierne. Så ledelsen fortsat sikrer, at alle medarbejder løbende har eller får viden og kompetencerne i forhold til relations- og sprogarbejdet.

Det anbefales at der fortsat bliver udviklet på den pædagogiske indretning, brug gerne forløbet med Charlotte Ringsmose til at aftale, hvordan der kan arbejdes videre med det i pædagogisk praksis.

Det selvejende netværk

Institutionernes faglige niveau

Det selvejende netværk består af følgende institutioner:

- Nivågård Børnehave
- Børnehuset Kastaniegården
- Smedegårdens Børnehus

Dagtilbuddene har forskellig størrelse og organisering, og det pædagogiske arbejde og indsatser udvikles og implementeres forskelligt. Generelt vurderes det, at institutionerne arbejder kvalificeret med elementerne i den styrkede pædagogiske læreplan.

Sammen med kommunens andre dagtilbud deltager lederne i det selvejende netværk i et kompetenceforløb, der blandt handler om ledelse tæt på. Dette har givet lederne i det selvejende netværk en ekstra opmærksomhed på udfordringer i organisering af ledelse tæt på alt efter dagtilbuddets størrelse.

Alle tre dagtilbud er kendetegnende ved nærværende ledere, der løbende sætter problemstillinger og dilemmaer i pædagogisk praksis på dagsorden for at kvalificere deres medarbejdere til hver dag, at kunne yde det bedste for børnenes trivsel og udvikling. Der i det selvejende netværk generelt et tæt og trygt forældresamarbejde.

Udviklingspotentiale og anbefalinger fra administrationen

Det anbefales, at det selvejende netværk fortsætter med at udvikle organiseringen af et planlagt pædagogisk læringsmiljø hele dagen. Der kan med fordel være fokus på ydertimerne og tiden mellem klokken 12 og 14.

Det anbefales en tydeligere systematik i løbende formidling af metoder og teori i personalegruppen som fx sproggaven, sprogstrategier, forældresamarbejdet og relationsarbejdet, så lederne sikrer en fælles viden og et fælles udgangspunkt for det pædagogiske arbejde i praksis.

Pulje-institution

Institutionernes faglige niveau

Puljeinstitutionen Skolyset kendetegnes ved, at det er et lille dagtilbud, der er placeret i skoven. De fleste lege og aktiviteter foregår udendørs på dagtilbuddets område eller i skoven. Personalet

er optaget af at bruge naturen som et læringsrum og udvikler ofte aktiviteter ved at følge børns spor. Lederen er med i det daglige arbejde og har stor viden og indsigt om børn og personale. Der er et godt og trygt forældresamarbejde.

Personalet udfører meningsfulde planlagte forløb og aktiviteter i løbet af dagen. Der arbejdes ofte i mindre børnegrupper, og der er fokus på børns medbestemmelse og høj inddragelse af børnene i aktiviteter, lege og rutiner.

Dagtilbuddet er i gang med udvikle deres legeplads, så der bl.a. er redskaber og plads til at arbejde med krop og sanser. De har nogle gode velindrettede lokaler og rum indendørs.

Udviklingspotentiale og anbefalinger fra administrationen

Det anbefales, at dagtilbuddet har fokus på at udvikle en systematik for dokumentation af det pædagogiske arbejde, der inkluderer en fast evalueringskultur. Der anbefales en tydeligere systematik i løbende formidling af metoder og teori i personalegruppen, fx omkring inklusionsarbejde og sprog.

Det anbefales, at dagtilbuddet har fokus på et planlagt læringsmiljø i ydertimerne dvs. morgenstunden og sidst på eftermiddagen.

FREDENSBORG
KOMMUNE

Fredensborg Kommune
Rådhus, Egevangen 3B

Telefon 72 56 50 00
fredensborg@fredensborg.dk
fredensborg.dk